

KPM BA MAGAZÍN

6

číslo 6

NEPREDAJNÉ

www.kpmbratislava.sk

**Trojan
Corsair II
Hot Shots
Future Girl
Ford Bronco
Poľsko 1939
MaK dioráma
Terran Marine
a všeličo iné...**

Nová rubrika: Na stope

Dnes rozhovor: Adam Wilder

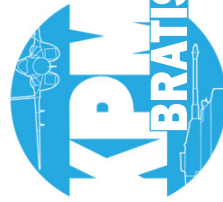
PLASTIKOVÁ ZNÁVA BRATISLAVA

MEDZINÁRODNÁ SÚŤAŽ A VÝSTAVA MODELOV - 5. ROČNÍK

28.11.2009 OD 8.30 HOD

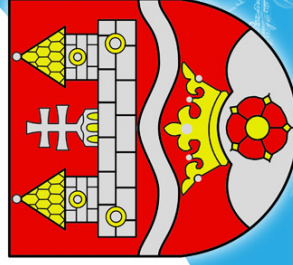
DOM KULTÚRY RUŽINOV - RUŽINOVSKÁ 28

STOVKY MODELOV VO VIAC AKO 25 SÚŤAŽNÝCH KATEGÓRIÁCH
NAJVÄČŠÍ STÁNKOVÝ MODELÁRSKY PREDAJ NA SLOVENSKU
BOHATÝ SPRIEVODNÝ PROGRAM
VOĽNÝ VSTUP

PODROBNÉ AKTUÁLNE INFORMÁCIE:

WWW.KPMBRATISLAVA.SK

POD ZÁŠTITOU STAROSTU MESTSKEJ
ČASTI BRATISLAVA - RUŽINOV
ING. SLAVOMÍRA DROZDA

Partneri:

Hlavní Partneri:

Cultus Ružinov

magnet press

AEROMEDIA^{as.}

modelshop.sk

HTmodel

BÍLEK

Modelář
WWW.LETECTV.CZ

RS
MODELS

AZmodel
Plastic kits
WWW.LEGATOKITS.CZ

pripravili

Ronald Kvarta
kvarta@kpmbratislava.sk

Vladimír Begera
begera@kpmbratislava.sk

príspevky

Bryan Krueger (USA)

Adam Wilder (USA/Esp)

Charlie Young (USA)

Martin Decarli

Petr „Dolin“ Doležal

Vladimír Adame

Vladimír Begera

Roman Čajka

Tomáš Juriga

Ronald Kvarta

David Michalko

Alexander Sidorják

Peter Straka

Obsah je chránený autorským zákonom.

Magazín je určený na voľné stiahnutie zo stránok KPM Bratislava. Je možné čítať ho v elektronickej, alebo tlačenej podobe. Nie je dovolené kopírovať ani upravovať žiadne jeho časti za účelom ďalšieho použitia.

Magazín je NEPREDAJNÝ. Nie je dovolené predávať ho (ani žiadnu jeho časť) v akejkoľvek forme, alebo ho dočasne poskytovať (ani žiadnu jeho časť) za úplatu.

Distribúcia prostredníctvom internetu je možná len prostredníctvom umiestnenia odkazu na stiahnutie z domovskej stránky

www.kpmbratislava.sk/magazin

**KPM BA
MAGAZÍN**

magazín nájdete na www.kpmbratislava.sk/magazin

.. kríza..

Hospodárska, finančná, energetická, ale i modelárska či autorská kríza zúri okolo nás a blíži sa Zima. Oblohu už zakryli mraky, ochladzuje sa, prší, padajú hmly. Návratom k SEČ času je skôr tma a mnohí začínajú viac podliehať depresiám. Médiá nám systematicky servírujú negatívne správy... A hlavne - blíži sa Zima!

Pre nás je to najmä PLASTIKOVÁ ZIMA 2009. Čas sa nezastaví, listy v kalendári nestíhame ani otáčať a neúprosne sa blíži vrchol našej klubovej sezóny. Prípravy vrcholía a už čoskoro – v sobotu 28. novembra radi privítame všetkých „rovnako postihnutých“ plastikovým modelárstvom v priestoroch Domu kultúry Cultus v bratislavskom Ružinove. Veríme, že opäť strávime príjemnú sobotu v hojnom počte modelov i modelárov a uzavrieme modelársku sezónu ako sa patrí. S peknými modelmi, veľkými predvianočnými nákupmi a príjemnými stretnutiami s kamarátmi – modelármi. Tešíme sa a srdečne vás všetkých pozývame!

Žiaľ, ani magazínu sa kríza nevyhla. To ste si asi všimli všetci – od minulého roku nevyšlo žiadne číslo. Nebudeme sa vyhovárať na prerušenie dodávok plynu, nezamestnanosť a krachy spoločností. Odôvodnenie je veľmi jednoduché. Málo materiálu, málo článkov na vydanie plnohodnotného čísla. To je vec, s ktorou nám, ako vás vyzývame každý raz, môžete pomôcť. Odfotťe svoj čerstvo postavený model, napíšte k nemu pár riadkov a pošlite nám mail. Skúste, nebolí to. Vopred ďakujeme :)

Chceme, aby bol magazín stále zaujímavý (a zaujímavejší), tak sme pre vás pripravili zopár prekvapení. Získali sme mimoriadne zaujímavé články k parádnym modelom od zahraničných modelárov. A najväčšou novinkou je spustenie rubriky na stope, ktorá sa chce venovať predstavovaniu špičkových svetových modelárov. V tomto čísle nájdete rozhovor s jedným z najznámejších – Adamom Wilderom. Dúfame, že sa vám to bude páčiť a oceníte našu snahu.

Nech sa páči, šestka začína...

ukázali sme, že MY sa zimy nebojíme

28.11.2009

DK Ružinov

Bratislava

nebojte sa ani VY !

Obsah:

6 .. Americké spomienky

19 .. Future Girl

29 .. LTV A-7D Corsair II

33 .. Poľsko 1939

37 .. Hellcat Mk.I

39 .. Terran Marine

40 .. Čmelák

42 .. Letov Š 328

44 .. P-51D Mustang

48 .. Na stope

54 .. Kronika

55 .. Reportáž

57 .. Test - Brúsna hubka

57 .. Test - Microscale Liquid Decal Film

58 .. Test - Čistenie a riedenie farby Vallejo Air

59 .. Tip, Trik, Postup - Zvýraznenie liniek na modeloch auto/moto

59 .. Tip, Trik, Postup - Fixy COPIC modeler

Inbox:

61 .. Inbox - Dekály Mig-29 Tiger

63 .. Inbox - The McDonnell Douglas F-4 Phantom II
A Comprehensive Guide

64 .. Inbox - KS-1 / KRM-1 (AS-1 Kennel)

65 .. Inbox - 1964 Ford Galaxie

66 .. Inbox - BAC Lightning F.6/F2.2A

67 .. Inbox - 1969 Chevy Nova

Hot dog
a la
Hot shots!

.. 46

PMD

2010

Popradský modelársky deň Poprad Model Day

Sobota, 22. mája 2010, od 09.00 do 17.00
Aréna Poprad

HTmodel

SCALEXTRIC

RAJA
Průzkumná letadla - pohyblivá opora křídla

PELIKÁN

ASTRA
THE NEW ART OF MODELING

CONQUEST
entertainment

hvp modell
hobby - model - scale

robbe
Modellsport

Roco
FLEISCHMANN

FUN
models

FaxCOPY Poprad
a.s.

Vila Martina

Zábava pre celú rodinu.

Vstupné 1 € na osobu

Vstupenka je zároveň tombolovým lístkom

Deti do výšky 1 m vstup zdarma

*Modelové autodráhy

*RC modely áut, cestné, buggy, truggy, monster, ukážky a preteky

*RC tanky, ukážky a preteky, súboje tankov

*RC vrtuľníky, ukážky a preteky

*Predvádzanie modelových vláčikov

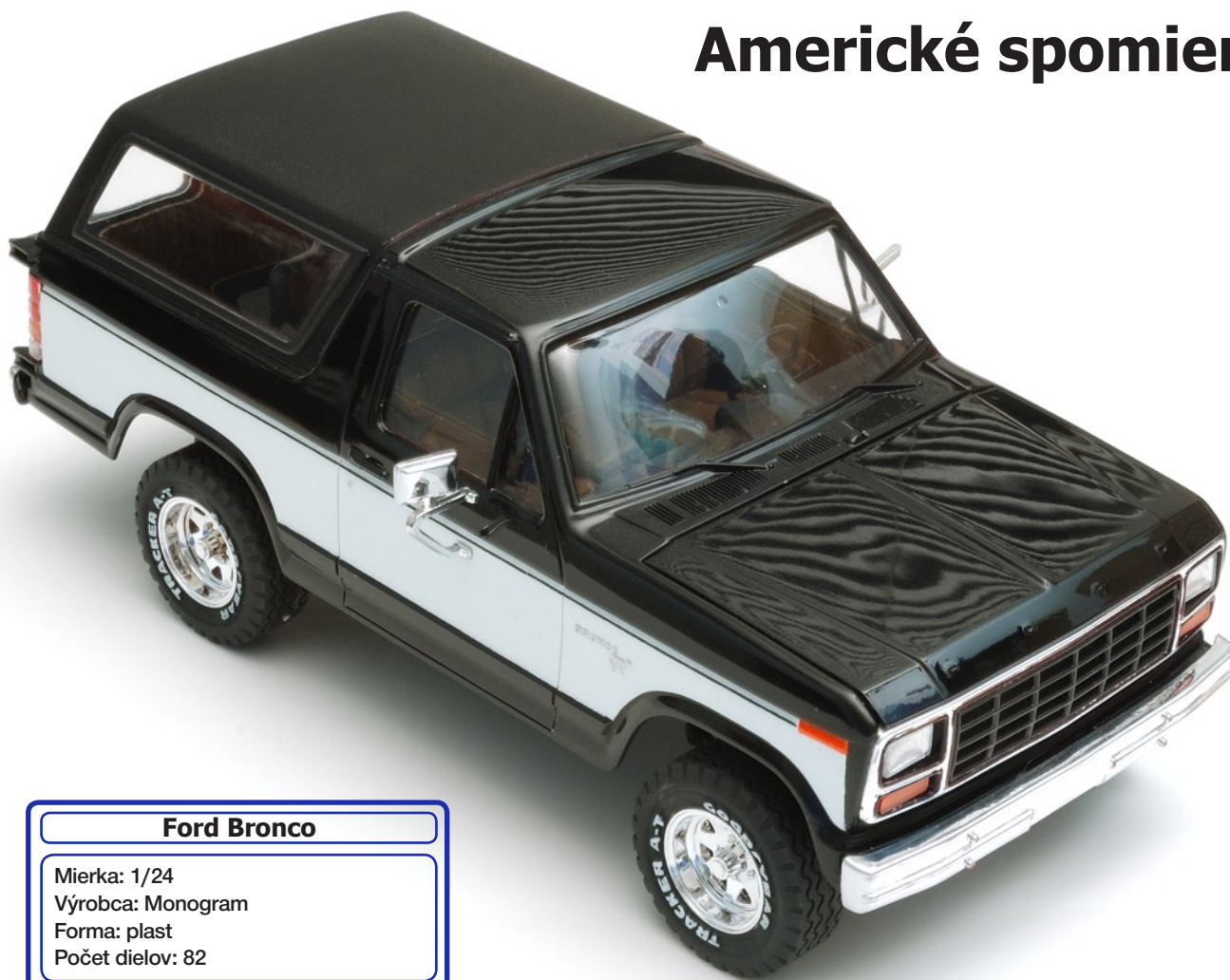
*Výstava obrích modelov lietadiel

*Výstava a súťaž Plasticssession

*Zlosovanie vstupeniek

o atraktívne ceny.

Americké spomienky

Ford Bronco

Mierka: 1/24

Výrobca: Monogram

Forma: plast

Počet dielov: 82

My modelári sa venujeme hlavne modelom stvárňujúcim objekty, ktoré viac či menej zapadajú do kategórie nášho záujmu. No z času na čas si zlepšíme aj niečo, čo sa úplne vymyká z bežnej skupiny. Dôvody na to môžu byť rozličné. Napríklad chceme skúsiť niečo iné, potešiť darčekom blíz-

keho alebo si postaviť model ako spomienku na nejaký zážitok, skúsenosť alebo udalosť. A práve to ma priviedlo k stavebnici amerického „teréniaku“ Ford Bronco, na ktorom som jazdil počas štúdijnno-pracovného pobytu (hlavne teda pracovného) za veľkou mláskou.

Stavebnicu som objavil vlastne úplne náhodou, na burze v susednej Viedni, kam z Klubu chodíme pravidelne. Hneď, ako som ju zbadal, spomenul som si na množstvo príjemných momentov strávených za volantom tohto legendárneho „trucku“ a tak som ju bez váhania kúpil (samozrejme až potom, ako kolega Ron vybavil dobrú zľavu).

Ford Bronco je v Európe veľmi málo známe vozidlo, keďže sa sem nedovážalo. A to sa prvá generácia datuje do roku 1966. V USA je nadmieru obľúbené a to aj napriek tomu, že sa už dlhšiu dobu nevyrába. Ford však nedávno oprášil meno Bronco zaujímavým retro-konceptom (viď obr.), takže sa možno opäť objaví na montážnych pásoch. A čo viac, vraj by sa mohol dostať aj do Európy. Páčil by sa v garáži? Podľa mňa však späť k modelu.

Stavebnica nie je žiadna novinka, no i tak som bol príjemne prekvapený jej úrovňou

spracovania. Našiel som len pár miest, ktoré sa dajú označiť za nedokonalé. Súvisia so spájaním formy karosérie, alebo sa jedná o prepadliny na ráme podvozku. Výrobca si vybral červené autíčko a tomu prispôbil aj farbu použitého plastu. Číre diely presklenia boli skutočne nádherné číre. Už

len po letnom pospájaní bolo jasné, že návrhári modelu odvedli výbornú prácu.

Stavbu som naplánoval čisto v štýle „out of box“, i keď priestoru pre dopĺňanie detailov a úpravy by bolo neúrekom. I bez nich však máme k dispozícii pekný interiér, motor s prevodovkou a slušne vyzerajúci podvo-

zok. Škoda len, že kolesá nemožno natočiť ako do zátačky.

Interiér vozidla som nastriekal v kombinácii sivej a svetlo hnedej, s čiernym čalúnením detailov na dverách a stredovej konzole. Patinovaním technikami wash a drybrush som dosiahol jeho oživenie a aj príznačné opotrebenie.

Karoséria najprv dostala základný nástriek Surfacerom 1000. Vďaka nemu sa ukázalo niekoľko miest, ktoré vyžadovali či už pretmelenie, alebo zabrúsenie. Jedná sa hlavne o prepadliny v oblasti nad prednými „blinkrami“ a stopy po spájaní formy v oblasti zadnej hrany. Nič, čo by zabralo veľa času. A tak som sa veľmi rýchlo mohol pustiť k striekaniu „kamufláže“. Rozhodne som nemal v úmysle postupovať podľa návodom ponúkanej schémy. Už od samého začiatku som mal predstavu čierneho auta s nejakým kontrastným pruhom. Voľba nakoniec padla na bielu, ktorú som aj hneď po vymaskovaní jej plochy, nastriekal. Samozrejme, ak bielu, tak jedine Gunze Super White IV.

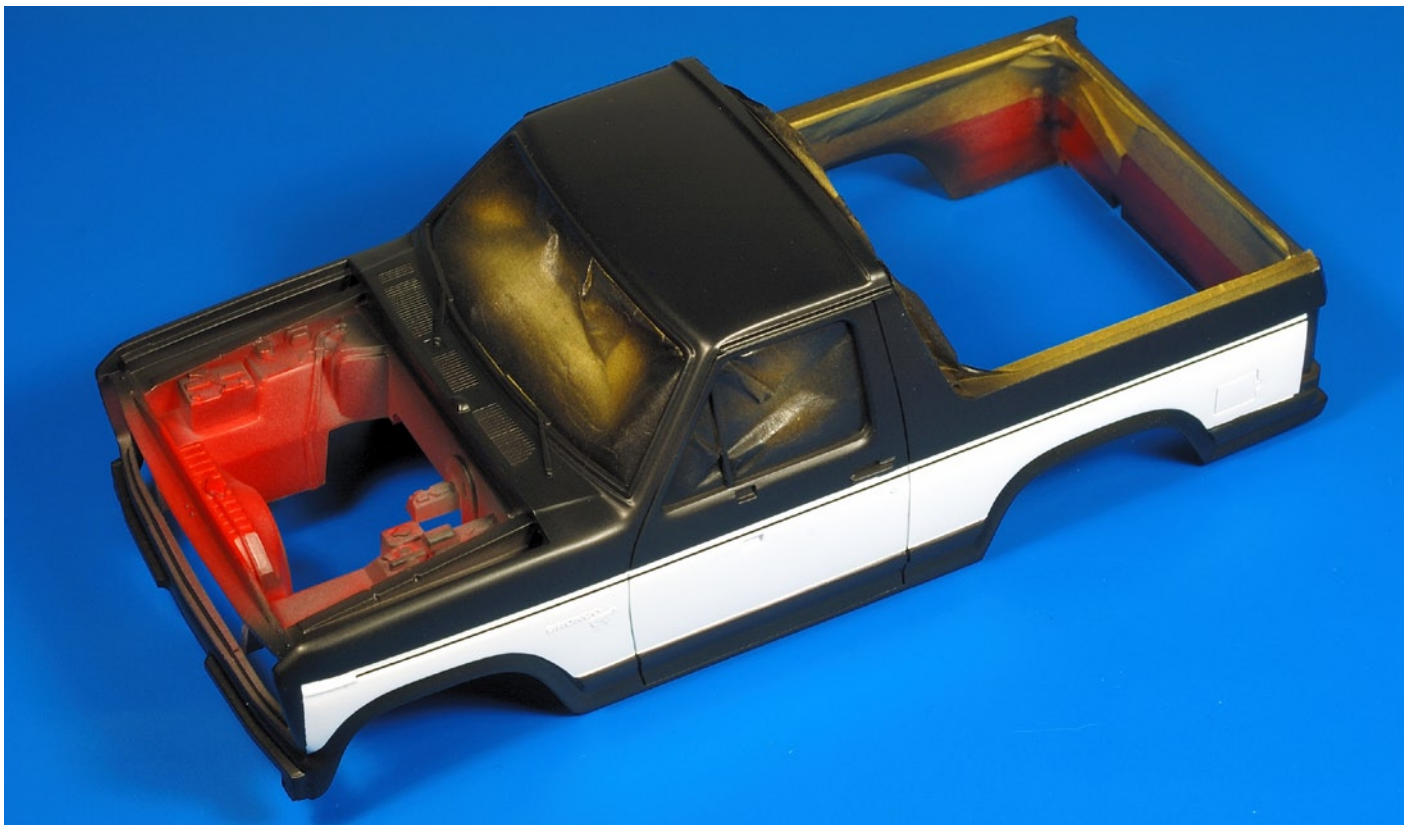

Čierna. Na tú stačí obyčajná Gunze Semi-gloss black. Najväčším orieškom bolo vymaskovanie rozhrania farieb v oblasti blatníkov. Tenký čierny pásik vo vrchnej časti bieleho pásu je dekál, odrezaný zo zvyšných aršíkov.

Po finalizácii „kamufláže“ prišlo na rad to, čo je pri konečnej úprave modelov aut najdôležitejšie - lak. A to žiadny iný ale jedine Gunze Super Clear II (CL 184). Po niekoľkých vrstvách a minimálne 24 hodinovom preschnutí som povrch prebrúsil brúsnym papierom 1500 a 2000, pod vodou. Následne som to preleštil strednou leštiacou pastou KPM BA. Tento postup som opakoval ešte raz, kým som na model aplikoval konečnú vrstvu laku - pomerne hrubú, tzv. wet vrstvu. Po jej dokonalom niekoľkodňovom preschnutí som povrch prstom doleštil za použitia jemného leštidla KPM BA. Na problematicky prístupné miesta som využil či už jemnú handričku, alebo vatové tyčinky.

Záver stavby patrilo vlepению okien do karosérie (z kúskov fólie som vyrobil sklá do dverí, keďže tie stavebnica neobsahovala a poriadne som sa natrápil so zasklením zadnej časti vozidla, ktoré akosi nie a nie pasovať), skompletovaniu kolies a naфарбению nápisov výrobcu na nich a dolepenie

všetkých pochrómovaných dielov. Pravoverný autičkar by ich asi odfarbil a pochrómoval nanovo, no mne tých pár miest, ktoré ostali poškodené po oddelení z rámčeka až tak neprekážalo, zatrel som ich farbou Chrome silver od Model Master.

Stavba Bronca od Monogramu ma nesmierne potešila, pobavila a vliala množstvo novej chuti do koníčka ako takého. Je to zrejme tým, že ma k nemu priviedli odlišné dôvody, než obyčajne. No bolo to príjemné a potrebné odbočenie. ■

SAFSR Racoon and SAFS MkIII Raptor

Mierka: 1/20

Čo povedať o tomto malom projekte? Nápad prišiel z viacerých zdrojov.

Jedným z nich je moja obľúba Racoon-a. Nielen, že je to prvý model SF3D, ktorý som postavil už pred nejakými 20 rokmi, ale je to aj jeho parádny dizajn. Je to prieskumná verzia SAFS. Senzor v nose napomáha spestriť veľkú oválnu prednú časť SAFS a zlepšuje tak základný dizajn. Ďalším dôvodom pre tento projekt bolo, že som chcel urobiť väčšiu diorámu, než som postavil v minulosti. Väčšina mojich MaK modelov má nejakú podložku, ale

ide o samotné modely na podložke, ktorá len pomáha dotvoriť ich charakter. Chcel som vytvoriť niečo, kde budú modely interagovať s prvkami scény.

Posledným dôvodom bolo, že som vždy chcel postaviť rozborený farmársky dom. V knihe Shepa Paina

"How to Build Dioramas" bola kapitola o tom, ako postaviť zničený dom na farme. V minulosti, keď som staval techniku som s jedným začal, ale nikdy som ho nedokončil. Tento krát som to chcel urobiť ako treba. Až po samostatné hlinené šindle s klinkami.

Mohol by som napísať knihu, ako som to všetko postavil, ale zameriam sa na stavbu domu a prostredia, keďže Racoon a Raptor sú pre mňa celkom obyčajné stavby. Urobil som na nich iba niekoľko zmien. Ešte pred pridaním do diorámy som urobil ich fotky, vrátane častí, ktoré sú teraz skryté za múrom.

Rocky Racoon

Pre vytvorenie pózy vykukovania za roh som potreboval upraviť kameru v nose na otáčavú. Odrezal som diely zo stavebnice a miesto vytmelil. Skúsení fanúšikovia si môžu všimnúť, že predná kamera nie je

vôbec zo stavebnice, nahradil som ju totiž dielmi z modelu MD500 od Hasegawy. Ešte som potreboval vytvoriť pravú ruku tak, aby plochá dlaň bola opretá o zárubňu.

Rocky Raptor

Raptor je postavený z dielov z vrakoviska. Bola to priama stavba, okrem pridania poklopu z SAFS Mk I. Štruktúra odlievateľných dielov bola vytvorená Mr. Surfacerom 500 nadobaným na povrch starým štetcom.

Strhnite tú stenu!

V prvej fáze som sa snažili stanoviť veľkosť steny a okolia. Vytvoril som si na to z tvrdého papiera stenu a kus zárubne. Po pár pokusoch som mal dobrú predstavu steny veľkosti podložky.

Samotná stena začala ako kus uretánovej peny hrúbky 3/8" (0,95mm – pozn. red.). Pena sa ľahko reže a ľahko sa tvaruje jednoduchými modelárskymi nástrojmi, alebo aj nechtami. Chcel som vytvoriť omietnutú tehlovú stenu, ktorá sa dobre patinuje a na diorámach vyzerá vždy skvele. Tehly som vyrezal do peny malým rezbárskym nástrojom podľa značiek ceruzkou, ktoré som na pene urobil, aby tehly neboli rovnomerne. Nevyrezal som tehly po celom povrchu, ale iba tam, kde som chcel, aby ich bolo vidno. Penu som prestriekal via-

cerými vrstvami základu, aby som povrch zjednotil a znížil prášenie z peny na minimum. Omietku som vytvoril z tmelu Durham's Water Putty, ktorý som nanášal malým nožíkom, tak, aby som dosiahol efekt omietnutej steny. Keď to celé zaschlo, stenu som odložil a začal som pracovať na streche.

Zdvihnite strechu

Strechu som zostavil podľa referenčných fotiek a viditeľných trámov u mňa v garáži. Požil som lipové drevo, pretože jemné vlákna v štruktúre vyzerali správne v mierke. Kusy boli narezané dlhšie, aby presahovali cez okraj s tým, že ich skrátim na požadovanú dĺžku po umiestnení strechy na stenu. Po narezaní som ich namočil do Weather It, čo je prípravok na patinovanie pre železničných modelárov, ktorý premieňa nové drevo na staré - šedé. Trámy som zlepil dokopy a na niektoré konce som urobil zárezy a polámaval ich pre vernejší výzor zničenej, rozstrieľanej barabizne.

Strešná krytina je vyrobená zo Sculpty, čo je modelárska hlina, ktorá tvrdne v rúre. Vybíral som si dve farby, zmiešaním ktorých vznikne akurátna terakotová farba. Náhodne som ich pomiešal a vyvalkal valčekom

na cesto. Vďaka tomu vznikla prirodzene nerovnomerná škridlová pokrývka. Podarilo sa mi vyvalkať dostatočne veľký kus materiálu na jeden šup. Položil som ho na kus hliníkovej fólie a vyznačil som jednotlivé kusy príložníkom a uholníkom. Veľkosť som určil na základe online referencie. Vyrezal som ich a upiekol podľa pokynov. Následne som ich nechal vychladnúť. Pre naznačenie starších, ručne vyrábaných škridiel som okraje opilníkovoval a obrúsil. Aplikoval som filtre z akrylových farieb pre naznačenie rôznych odtieňov - niekde viac červené, niekde viac hnedé, niektoré s peknou bielou patinou spôsobenou minerálmi a vekom. Pre naznačenie dier po klincoch som použil šablónu na vyvrtanie dierok do tých škridiel, kde je to vidno. Škridle som prilepil na trámy a na viditeľné miesta som vlepil malé medené klinčeky, ktoré som stmavil v prípravku Blacken It, ďalšom patinovacom prípravku pre vláčikárov. Pár klinčekov som použil aj na rám strechy. Použitie valčeka na cesto detského púdru proti lepeniu na valček malo ďalší pozitívny efekt. Vrstvy zo Sculpty sa nelepiли na seba a keď som ich pár zlomil, vytvoril pekný, zubatý, šupinovitý okraj.

Sen domáceho majstra

Omietnuté steny boli nafarbené akrylovou farbou z umeleckého obchodu. Nasledoval wash olejmi, drybrush a tieňovanie filtermi. Tehly a kamene boli nafarbené rovnakým spôsobom, ale niektoré vybrané boli zvýraznené inými farbami pre rozmanitosť. Myslel som si, že je hotovo, ale zrazu som sa rozhodol, že to potrebuje viac farby, tak som jednu stenu nafarbil na modro, takže som ju musel znova napatinovať.

Klop klop

Keďže dvere sú skutočným ústredným bodom diorámy, potreboval som dvere. V skutočnosti som ich urobil dva krát. S prvým výsledkom som nebol spokojný, takže popíšem druhé. Dvere sú priamo vystavené vonkajším vplyvom, takže potrebovali opatinovať viac. Konzultoval som svoj práchnivejúci, vyblednuto červený, drevený plot pre nápady, ako majú vyzeráť staré drevené dvere. Hrubé žilky som vytvoril zopár prebehnutiami žiletkovou pílkou v smere dreva. Kazy som znázornil vyvrtaním dierky a vložením špáradla, ktoré som odrezal a zabrusil. Vrch a spodok dosiek som obrúsil šmirgľom osemdesiatkou. Spodnú hranu som ešte viac poničil nožom. Dosky som namočil do Weather It.

Keď vyschli, zlepil som ich dokopy a pre detail použil začiernené klinčeky. Dvere potrebovali pánty. Šťastnou náhodou som našiel malé medené pánty vo vláčikárskom obchode rovno vedľa malých klinčekov a malej medenej kľučky. Začiernil som ich a pripevnil k dverám medenými klinčekmi. Troška hrdzavého pigmentu im dodalo starý kovový výzor.

Toto upratovať nebudem

Trosky sú urobené z rozdrveného, ozdobného, červeného pieskovca, ktorý som našiel v kancelárii. Na kopy a celkovo pôdu bol použitý Cell-U-Clay, do ktorého boli pozapichované malé kamienky a drevka, kým bol ešte nezatvrdnutý. Ak sa pozriete zblízka, v rohu, alebo okolo je pohodené rôzne náradie. Napríklad píla a vedro. Sú to doplnky pre vláčiky v mierke G - namaľované a opatívané.

Zem som naľúbil farbou Polly Scale Dirt, urobil som wash a drybrush. Jednotlivé predmety, ako napríklad tehly, som spichol akrylkami. Farby trosiek som stmavil a vytieňoval pigmentmi MIG.

Chceš mať problém?

Poslednou vecou, ktorú som pridal bol kohút, ktorý zisťuje, čo je vo veci. Začal ako celkom pekný skulpt, ale otrasne namaľovaný. Bol jedným zo štvorice dvoch párov, ktoré boli v klietkach. Vybral som ho a zisťoval, že nemá vôbec beháky a končí sa pri stehnách. Odrezal som mu hlavu žiletkovou pílkou, aby som ju trochu otočil. Znovu som ju nasadil a zatmelil. Nohy som vyrobil z drôtov dvoch hrúbok. Naniesol som na nich Mr. Surfacer 500 a disperzné lepidlo, (samozrejme nie naraz) aby som vytvoril nerovnomerný výsledok. Tento chlapák bol namaľovaný akrylkami podľa obrázkov z internetu, vrátane lesklých, tmavo zelených pierok na chvoste. ■

Diorámy A BOJOVKA

WWW.LETECTVI.CZ ■ SPECIÁL ■ SPECIÁL ■ SPECIÁL

**Jak se dostat
odsud**

sem

**PREMIÉRA na PLASTIKOVEJ ZIME
28.11.2009 - Dom Kultúry Ružinov**

Navštívte stánok

magnet press

**159 Kč / 6 EUR
80 stran**

Kráska z budúcnosti

Jeden z klenotov, ktoré som našiel na WonderFest USA v roku 2007 (modelárske stretnutie zamerané na modely sci-fi, horor a fantasy) bol originálny sculpt od japonského modelára Yoshinori Yatake z firmy Accel HP. Figúrka je nazvaná „Original Character #3 Future Girl“. Yatake-san tam bol aj osobne a priniesol so sebou niekoľko nádherných modelov. Mal som dostatok šťastia a získal som jednu originálnu figúrku skôr, než sa vypredali (ďalší dôvod mať Early Bird vstupenku). Kit je v mierke 1/6 a stál 100 dolárov.

Prvým krokom je odstránenie oddelovača formy, ktorý sa pri odlievaní používa na uľahčenie vyťahovania dielov z foriem. Vždy odstraňujem všetky nečistoty pred tým, než pristúpim k samotnému začisťovaniu dielov. Oddelovač formy je silikónová hmota a keď sa resin začne brúsiť a rezať ešte pred jej odstránením, zabrusíte silikón do pórov v resine. To vám neskôr môže spôsobiť najrôznejšie problémy, najmä keď odstránite maskovanie, len aby ste so zdesením objavili, že váš nádherný tón pleti odchádza aj s páskou. Jejda! Používam automobilový odmasťovač s názvom Castrol Super Clean. Purple Power je ďalšia možnosť, ale ja dávam prednosť CSC. Vždy je nevyhnutné používať rukavice a ochranné okuliare pri práci s touto vecou. Poznám ľudí, ktorí si v tom namočili ruky, a nakoniec vyzerali ako zombie, keď spálená koža začala opúšťať svoje miesta. Vážne, toto vie byť škaredý materiál. POZOR!

Neodfotil som Future Girl v „jazere Castrol“, ale tu je obrovská Girl of Steel kolegu Byrona Jaerona, ako si v ňom šla zaplávať. Vzduchotesné plastové nádoby v rôznych veľkostiach je možné bežne kúpiť v supermarketoch. Nechajte diely namočené aspoň niekoľko hodín, ale najlepšie cez noc. Ak máte obavy o resin, pravidelne ich kontrolujte, ale ja som nikdy nemal žiadne problémy.

Po tom, čo vyberiem diely z kupela Castrol, umyjem ich so Soft Scrub a mojou, poriadne veľkou, fialovou kefkou. Ďalej už len opláchnuť a nechať diely vyschnúť.

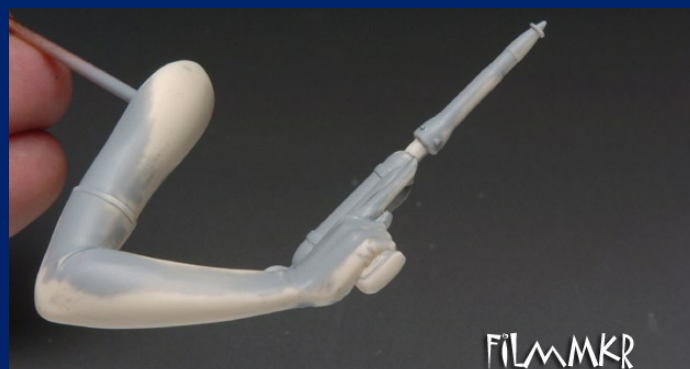
Následne som jej dal kabát jedným z mojich obľúbených sivý základových náterov. Používam šedý, pretože je tak naozaj ľahké vidieť všetky zostávajúce švy a náliatky, ktoré potrebujú vyčistenie. Tento základný náter mám od miestneho miešača farieb a je to asi to najlepšie na typ modelov, ktoré staviame. Používam ho, pretože staviam multimediálne modely áut, ktoré obsahujú množstvo súčastí z bieleho kovu, fotoleptaných dielov a iné primery mali tendenciu sa od kovových dielov oddeľovať. Zistil som, že nemám žiadne starosti s odlupovaním farby z resinu, keď použijem tento sprej. Je však pomerne drahý, pretože je určený na priemyselné použitie.

Po prvom nátere základu som začal začisťovanie, pomocou brúsneho papiera, blokov na nechty a brúsnej hubky. Brúsne hubky kupujem vo veľkých listoch a narežem si ich na menšie vankúšiky. Trvá mi hodiny začistiť svoje modely. Napriek tomu, že tento bol vynikajúco odliaty, trvalo mi to asi šesť hodín. Poznám kolegov, ktorí to dokážu ani nie za hodinu, no ja s každým dielom zaobchádzam, ako keby to bol kompletný model sám o sebe. Ak venujete takúto pozornosť každej jednej samostatnej súčiastke, bude mať hotový výrobok tú najvyššiu kvalitu, akú môžete dosiahnuť.

Za pomoci základného náteru objavíte nedokonalosti, ktoré by vám inak mohli ujsť.

Dal som si skutočne záležať na opatrnosti pri práci na pištoli, keďže je veľmi jemná a nechcel som ju poškodiť. Vidíte kde základný náter ukázal oblasti pozdĺž hlavne, ktoré vyžadujú pozornosť?

Jej nádherná tvár. Všimnite si ako krásne je vymodelovaná.

Opäť som musel byť veľmi opatrný, hlavne v oblasti okolo uší a krku.

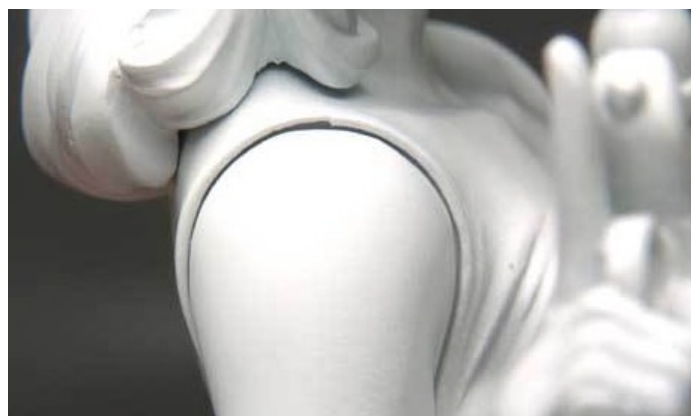
Vlasy sú vždy trňom v z **** čo sa týka ich začistenia. Je to nudné a zdĺhavé, ale radšej ani nespomínam, koľko „hotových“ kítov som videl s nedbalým začistením na vlasoch. Často krát je to najzdĺhavejšie, no ak chcete uspieť na súťažných stoloch, nemožno to prehliadnuť. Sľubujem vám, rozhodcovia si to všimnú.

V oblasti čelenky som objavil niekoľko drobných chýb, ktoré ešte potrebujú opraviť.

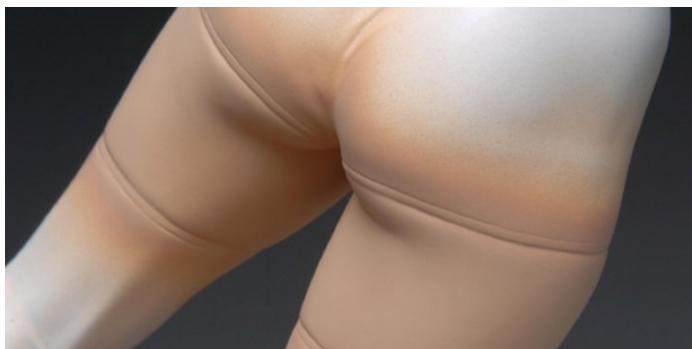
Po niekoľkých menších doladeniach, som naniesol pár ľahkých vrstiev Tamiya Fine White primer. Často využívam tento medzikrok, ak naozaj chcem aby farby vynikli. Navyše pri tejto stavbe som chcel použiť perlový prášok na zvýraznenie farby na jej blúzke, topánkach a vlasoch. Môžete tiež použiť štandardné farby, ale primer Tamiya má oveľa jemnejší pigment.

Drobný schod na blúzke v oblasti ramena. Aj keď som už vyladil všetok povrch modelu, táto skúška zĺčovania ukázala, že musím upraviť i vnútro spoja, pretože nebude ukryté, ako som najprv predpokladal. Na druhej strane to nebolo tak viditeľné, no i tak si vyžiadalo drobný zásah. Často využívam makro nastavenie objektívu 28-105 na mojom Nikone D2H ako spätnú kontrolu a možnosť objaviť ďalšie nedokonalosti. Aj keď vždy modeláročim s Optivizorom, nie je možné zbadieť úplne každú chybičku. Pri prezeraní detailných fotiek mojich hotových modelov som bol vždy schopný nájsť nejaké nedostatky, tak prečo to nevyužiť už pred nafarbením?

Pri tejto stavbe som na znázornenie pleti použil farby Freestyle Lifetones. Tieto konkrétne poslúžili na vytvorenie základu pleti: Ako prvé som za pomoci Transparent Flesh urobil preshadning oblastí, kde sa oblečenie stretáva s odhalenou pokožkou. Potom som nastriekal základ zmesou KB Flesh a Pale Flesh zo vzdialenosti asi 20 cm, iba jemne poprašujúc exponované časti tela. Po zaschnutí prvej vrstvy som postup opakoval s ďalším ľahkým nástrekom.

Pridal som len trochu Virgin Flesh do základného odtieňa a nastriekal centrálné oblasti tváre, rúk, nôh, prsníkov a aj tej dobre tvarovanej zadnice.

Základnú farbu som zosvetlil ešte viac s Virgin Flesh a potom nastriekal zvýraznenia čelo, jej líčne kosti, nos, uši, hornej časti hrudníka a ramien - kdekkoľvek, kde by sa odrážalo svetlo.

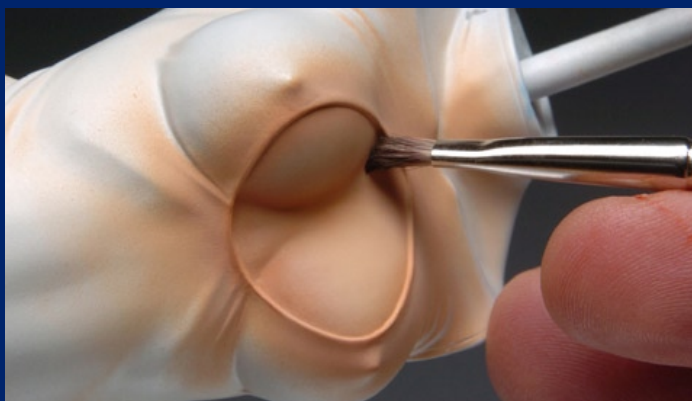
Záverečným krokom pri nanášaní základu pleti bolo jemne všetko poprášiť základnou farbou zo vzdialenosti asi 25 cm, pre dosiahnutie celistvosti.

Svoje modely tieňujem za použitia niekoľkých rôznych metód - preshadning podľa postupu uvedenom vyššie, olejové washe, striekaním po tom, čo je nanosená farba pleti alebo mojím najobľúbenejším postupom, tieňovaním pastelmi. Je potrebné poznamenať, že sa jedná o suchý pastel, nie masť. Už som odskúšal množstvo pastelov. Ako najlepšie sa mi javia Faber Castell. Dajú sa zohnať vo väčšine lepšie zásobených obchodov s umeleckými potrebami. Zoberte si kúsok brúsneho papiera a nastrúhajte si prášok z pastelov. Jedna z výhod použitia pastelov je, že ich možno kombinovať.

Zoberte pomerne tuhý štetec - používam báječné suché štetce Micromark - a namiešajte farbu, jemne naneste pastel do požadovaných oblastí, ktoré chcete tieňovať. Pastely len naprášte (nerozotierať!) do miest, ktoré by za normálnych okolností boli v tieni alebo na nich dopadalo len málo svetla.

Po nanesení pastelov na všetky miesta jemne odľúknite prebytočný pigment. Prehltnite sliny a olízte si pery úplne dosucha. ináč si nafúkate malé pľuvance na vašu krásnu stavbu a pokazíte ju (tu prehovorila skúsenosť)!

Vezmite trochu mäkkšie štetce (ja nanášam s #2 a rozotieram s #4) a rozotrite pastel dostratena - smerom z oblasti, kde je tieň najväčší až plynule prejde do farby pleti. Nebojte sa, ak to nevyzerá perfektné okamžite - dajte si na čas a naneste niekoľko vrstiev. Nemusíte robiť všetko pri prvom tieňovaní. Trpezlivosť!

Podobne, v mieste kde sa stretáva pokožka s oblečením, je vhodné pridať jemný tieň. Ten rozotieram smerom od oblečenia.

Keďže milujem maľovanie modelov sexy dievčatiek, najdôležitejším nástrojom v mojom arzenáli je .... dobrý referenčný materiál. Správne, starý dobrý katalóg Victoria's Secret! Teraz vážne, je to výborný zdroj podkladov, ak sa zaoberáte maľovaním dievčat. A chcete dobrý tip? Objednajte online svojej drahej nejaké maličkú sexy nohavíčky. Nielenže tak budete mať možnosť vidieť vaše milované v úžasnej bielizni, ale dostanete sa na Vickin mailing list a získate vlastný plnofarebný referenčný materiál každý druhý mesiac. No ako by mohla voči tomu vaša polovička niečo namietat'?

OK, tak kde sme skončili? Aha, sledujúc podklady a za použitia postupov popísaných vyššie vytieňujeme aj tvár. Tieň pod bradu, vo vnútri uší, pod obočím, pozdĺž nosa a pod spodnú peru. Zvýraznite priehlbiny v lícach a pridajte trochu začervenania. Našej Future Girl pridáme neskôr ďalšiu skupinu farieb cez oči, no teraz stačí definovať črty tváre.

Modely sú síce trojrozmerné tvary, avšak niekedy i drobnosť dokáže pridať ešte viac hĺbky a pocitu priestorovosti. V tomto prípade používam pastel na zvýraznenie svalstva na ruke. Naozaj zbožňujem baby s vypracovanými ramenami, takže týmto oblastiam vždy venujem viac pozornosti a lásky. Všimnite si tiež, že som starostlivo vytieňoval vrcholky ramien - miesta, kde sa stretnú s jej oblečením. Dávajte však pozor, aby ste takto nepokazili zvýraznenie svetiel, ktoré urobíte airbrushom.

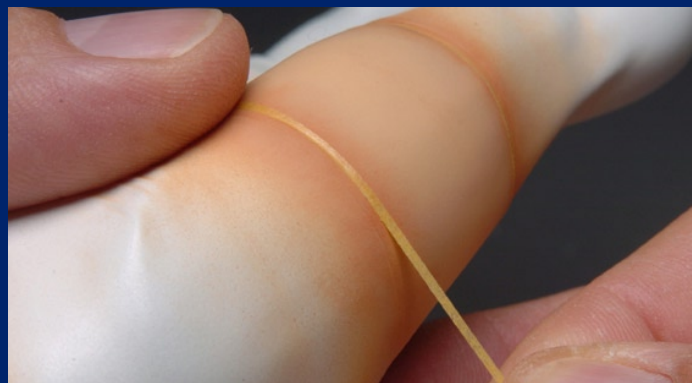
Ked' ste už s výsledkom tieňovania spokojní, odľúknite všetok prebytočný pastelový prášok (na tento účel používam stlačený vzduch) a zafixujte model lakom. A môžeme pristúpiť k maskovaniu.

Zložitejšie partie sa výborne maskujú za pomoci Aizu pásky. Je ponúkaná v niekoľkých šírkach. Najviac sa mi osvedčila 1mm.

Samozrejme tým nechcem povedať, že si mikro-tenké pásiky nemôžete vyrobiť aj sami. Stačí ak rozrežete Tamiya pásku pomocou pravítka a novej čepele #2 vo vašom spoľahlivom X-acto skalpeli.

Po tom čo si odrežem dostatočne dlhý kúsok pásky, začnem maskovať, pričom udržiavam pásku jemne napnutú, takže s ňou môžem kopírovať všetky zahnutia.

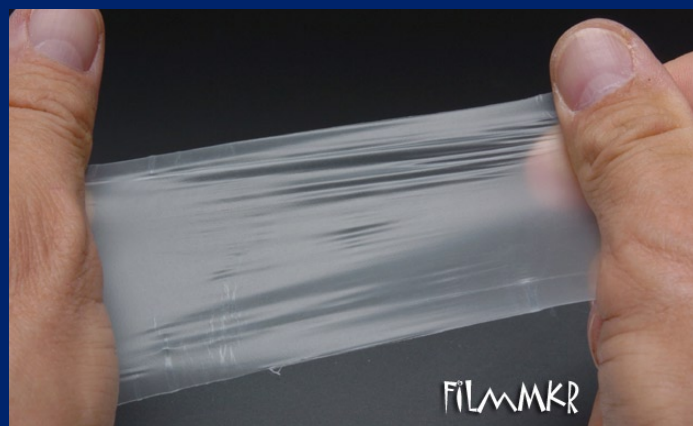
Ked' sú už hrany vymaskované, pokračujem nalepením širších kusov pásky Tamiya a takto vykryjem celé plochy určené k zakrytiu. Je potrebné byť dôkladný a nenechať žiadne drobné diery, ktorými by farba mohla preniknúť pod masku.

Pri maskovaní miest zo záhybmi použijem postup, ktorý som objavil pred pár rokmi na WonderFeste - použijem Parafilm.

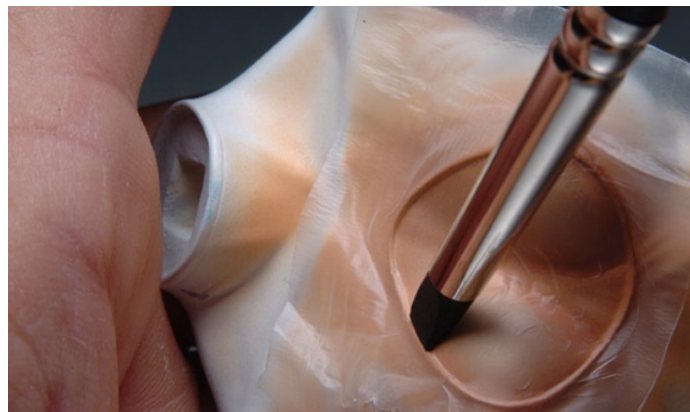
Odrežem si malý kúsok a pošúcham medzi prstami, čím ho oddeľím od nosného papiera.

Potom film po dĺžke natiahnem až pokým nezmiznú vrásky a film samotný sa uvoľní.

Film potom nanesiem na maskované miesto a pritlačím ho. Použijem tieto šikovné pomôcky s názvom Clay Shaper...

... jemne vtlačím parafilm do všetkých záhybov. Ak sa zdá, že film príliš nedrží, podržte ho prstom niekoľko sekúnd, kým sa zahreje a opäť začne lepiť.

Tak a je pripravená na farbenie. Ešte pred tým uvediem jeden tip, ktorý používame pri stavbe modelov áut v dvoj farebnom prevedení. Predtým, než nanesieme nový odtieň, nastriekajte ešte jednu vrstvu základného náteru cez hrany zamaskovaných častí. To utesní okraje pásky a zabráni presvitaniu podkladovej farby.

Jednotlivé zložky pre namiešanie Filmyho magickej Ryomo Socks farby. Pri zmiešavaní Liquitex akrylov sa mi podarilo urobiť množstvo nepodarkov. Ani vám radšej nepoviem, koľkokrát bola farba príliš riedka alebo naopak príliš hustá. Aká je vlastne tá žiadaná konzistencia odstredeného mlieka? No, neviem povedať, nikdy ho nepijem!!!

Tu je zaručený recept, ktorý som konečne zostavil: dve veľké plné pipety Polly Scale Airbrush Thinner vlejeme do obalu na kinofilm. Ďalším krokom je odrezanie troch hadov akrylovej farby (každý dlhý 1/4") a prídanie dvoch kvapiek Jet Dry urýchľovača schnutia do umývačky riadu (zabraňuje tvorbe flakov). Je možné použiť aj podobné produkty, no vyhnite sa tým, ktoré „zvyšujú lesk“. Jet Dry spôsobí zníženiu pnutia povrchu kvapiek v zmesi farby, čím umožní farbe plynulo prúdiť a rovnomerne pokryť model.

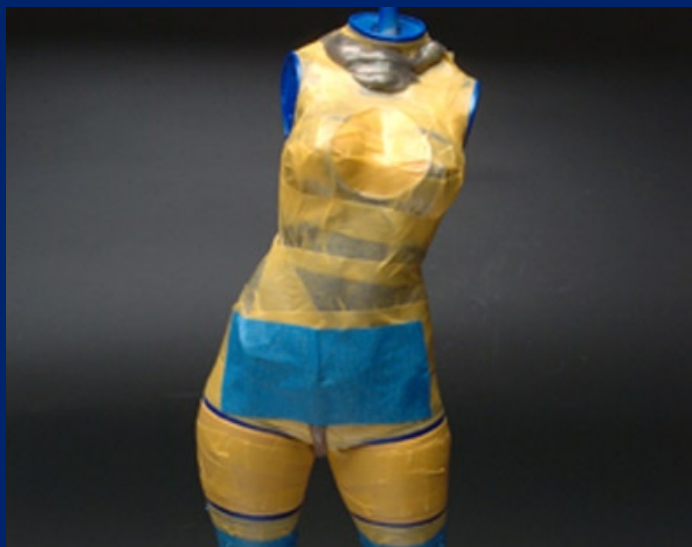

Použil som Liquitex Cerulean Blue akryl, ktorý - ak je namiešaný so správnym množstvom riedidla - je po nastriekaní mierne transparentný. Keďže budem farbu oblečenia ladiť za pochodu, prvá vec čo musím urobiť je naniesť preshading v záhyboch odevu, pod jej prsiami, medzi nohami (ooooohl!) a okolo svalov. Taktiež som pridal niečo navyše na okrajoch oblečenia, aby sa zvýraznil kontrast s farbou pokožky. Smerujem k pomerne dramatickému vzhľadu tejto figúrky.

Následne sa pustím do striekania základu oblečenia.

Nebol som s farbou Cerulean Blue spokojný, tak som si namiešal dávku za použitia Liquitex Cobalt Blue a začal som striekať. Jemne som nanášal vrstvu po vrstve, využívajúc transparentnosť farby k získaniu jej hĺbky. Nástriek som potom nechal vyvetrať niekoľko dní a až potom zafixoval pololesklým lakom Testor's. Spokojný s postupom som namiešal zmes lakov Future a Tamiya Flat v pomere 10:1, chcel som lesk, ale nie úplný. Niečo medzi pololeskom a skutočne vylešteným povrchom. Do takto pripraveného laku som pridal pár kvapiek pigmentu PearlEx 671 Interference Blue a pomaly nastriekal štyri vrstvy. Nechal som to celý deň preschnúť a zadržoval dych pri odstraňovaní maskovacej pásky. A takto to dopadlo.

Po troch hodinách úmorného maskovania som mal našu dobre vyvinutú vesmírnu dračicu pripravenú na nastriekanie zlatých lemov oblečenia. ■

A tu je hotová, v celej svojej kráse...

WORKSHOP

na PLASTIKOVEJ zime

**návodY
RADY
TIPY a TRIKY
AUDIO-VIZUÁLNA
PROJEKCIA**

28.11.2009 VYSIELAME:

10:00 › STIERANÁ KAMUFLÁŽ WWI
HOSTĚ: MAREK MINCBERGER (CZ - IPMS NYMBURK)

11:00 › US PONORKY WWII - Z POHLADU MODELÁRA
HOSTĚ: ZBYNĚK ŠKOPÁN (CZ - KPM NOVÁ PAKA)

12:00 › DEBATA S JEZEVCÍKOM
HOSTĚ: JINDŘICH ŠTĚRBÁČEK (CZ - aeromedia)

13:00 › ZIMMERIT NA MALEJ TECHNICE
13:30 › MAĽUJEME FIGÚRKY
HOSTĚ: ŠTEPÁN LOS (CZ)

PODROBNÉ INFORMÁCIE O PROGRAME NÁJDETE NA WWW.KPMBRATISLAVA.SK

LTV A-7D Corsair II

A-7D Corsair II

Mierka: 1/48

Výrobca: Hasegawa

Forma: plast

Doplňky: Aires – kokpit, bloky elektroniky, podvozkové šachty; Verlinden

- radar; AirDOC – dekály

vlastná výroba - hydraulika, kanón, podávače nábojov

Predstavovať túto stavebnicu asi nie je potrebné. Na trhu sa objavuje už druhý desaťročie a jej recenzie a stavba boli popísané viackrát, či už v časopisoch alebo na webových stránkach. Mne samotnému odpočívala v „kitníku“ viac ako desať rokov a len veľmi pomaly som sa odhodlával pustiť sa do nej. Koncom roku 2007 však „čas dozrel“ a stavebnica putovala na môj pracovný stôl.

Hneď na začiatku stavby som sa rozhodol, že skúsím využiť potenciál kvalitných doplnkových setov a budem stavať súťažný model. No a keď som získal od kamaráta z Grécka (vdaka Thanos) krásne fotky odkrytovaného kanónu, jeho príslušenstva a niektorých častí hydrauliky a klimatizácie kabíny, rozhodnutie bolo definitívne – budem rezať o trochu viac.

Vo svojej podstate sú všetky zmeny a najväčší kus práce vložený práve do trupu. Úplne prvým prípravným krokom pred stavbou bolo porovnanie výliskov trupu a rytia paneláže s dostupnými fotkami. Po zistení, že výrobca odviezol dobrú prácu a nie je nutné nič korigovať, som si liehovou fixkou zvýraznil obrysy panelov ktoré budem vyrezávať. Začal som pravou polovicou trupu. Zubárskou frézkou upnutou v elektrickej vŕtačke som z

vnútornej časti stenčil steny trupu na minimum (hrúbku som kontroloval pred žiarovkou, frézoval som len obrysy panelov). Potom prišla na rad žiletková píla a opatrné vyrezanie samotných panelov. V tejto fáze som odrezal aj kryt radaru a odstránil som aj podvozkové šachty a bloky elektroniky, ktoré budú nahradené resinovými odliatkami. Tento zásah pravá polovica trupu ešte znášala celkom dobre, komplikácie nastali až neskôr, pri ľavej polovici. Ale o tom až nižšie...

Nasledovala druhá prípravná fáza, kedy som si podľa fotiek rozkreslil na milimetrový papier v mierke trasy, kadiaľ bola za panelmi vedená hydraulika, trubky, hadičky, káble, výstupy. A že ich tam bolo...

Samotná výroba vlastných doplnkov začala rámovaním panelov, v ktorom sú vyvŕtané otvory pre rýchloskrutky. Použil som najtenšiu plastovú doštičku firmy Evergreen (0,13), na ktorú som si narysoval priamku a rozmeral umiestnenie dier, ktoré som vŕtal ručne. Treba mať ľahkú ruku, dobré oko a príliš netlačiť. Ide to celkom rýchlo. Po vyvŕtaní dier som s pomocou ocelového pravítka nožom Olfa (s novou čepielkou) vyrezal pásiky príslušnej dĺžky, ktoré som zvnútra nalepil do trupu. Pásiky som zľahka prichytával sekundovým lepidlom a následne spoje zľahka pretrel filmovým lepidlom (ak používate lepidlo Tamiya Extra Thin dávajte pozor: na najtenší Evergreen je veľmi agresívne a ak preženiete množstvo, tak leptá a leptá... !!!).

Teraz som pristúpil k prvej časti masochizmu. Zlepil som kanál prívodu vzduchu do motora (diely zo stavebnice), na ktorých som odfrézoval znázornenie dna

šachty prednej podvozkovej nohy a na jej miesto som nalepil odliatok od Airesu. Opäť prišla ku slovu píla a kanál som odrezal tak, aby bol viditeľný len v časti vyrezaného panelu, tvorí totiž časť jeho zadnej steny. Nasledovala úmorná práca merania, rezania a brúsenia plastových doštičiek Evergreen tak, aby som doplnil vrchnú časť zadnej steny a prednú a zadnú prepážku, čím sa uzavrie celý otvor. Tenkými pásikmi plastu som potom znázornil výstupy vzduchového kanálu. Hadičky, trubky a káble som vyrobil z olovených drôtikov rôznych priemerov. Spojky a úchyty som znázorňoval obtočením tenučkých páskov pásky Kabuki, fixovaných veľmi riedkym sekundovým lepidlom. Jeden koniec drôtika som najskôr zalepil sekundákom v predvŕtanom otvore, potom som drôtik pinzetou (niekedy dvomi súčasne) naohýbal do potrebného tvaru a zalepil v otvore na druhej strane. Po zaschnutí lepidla som pinzetami doladil jeho tvar. Takto som postupoval rad radom, pričom som si na nákrese škrtal jednotlivé vedenia. Jednak preto, aby som vedel čo je hotové a tak tiež preto, aby som na nič nezabudol. Išlo o skutočnú skúšku trpezlivosti, takáto piplačka zaberá veľa času a stále máte pocit že nič nie je hotové... Dôležité je postupovať od najhlbšie umiestnených vedení (pri zadnej stene) smerom dopredu, inak si

skomplikujete prácu. Možno som si dobre nerozmyslel stavebný postup, ale v pár prípadoch som sa tomu aj tak nevyhol a vtedy som si myslel že skladám model lode vo fľaši... Bez komentára... Hotový vnútrosok som vlepil do pravej strany trupu, prestriekal Surfacerom 1000 od GSI a následne bielou farbou Base White. Detaily sú robené štetcom, farbami Vallejo Model Color, riedenými destilovanou vodou s použitím Mr. Retarder Mild (GSI) aby nezasychali na štetci (tento prípravok sa dá na farby Vallejo použiť, s niektorými odtieňmi má však problémy – nevylučujem však, že som mal už staršie farby). Po vymaľova-

ní vnútražku som celý panel vymaskoval páskou Kabuki a pretrel maskomom Micro Mask od firmy Microscale. Maskol pomôže zabrániť podfúknutiu masiek (držia len na tenulinkých prúžkoch) a súčasne po zaschnutí pásku spevní, takže prípadný neopatrenjší pohyb pri ďalších krokoch stavby nemusí viesť ku zničeniu práčne vypláňaných detailov. Pokračoval som nafarbením pravej šachty blokov elektroniky zo setu Aires (základ Surfacer 1000, následne farba Zinc Chromate zo špeciálnej sady GSI pre US lietadlá a detaily farbami Vallejo Model Color), pravej šachty hlavného podvozku (Surfacer 1000, bie-

la farba Base White, opäť Vallejo a ľahký wash olejovou farbou Paynova šedá/tmavá firmy Umton) a ich umiestnením do trupu, s následným zamaskovaním ako som popisoval vyššie. Pomerne krehká polovica trupu sa týmto krokom veľmi spevnila a... podstatne zvýšila svoju hmotnosť.

Druhý stupeň masochizmu predstavovalo zarezanie do ľavej polovice trupu. Rozhodol som sa totiž vyrezať ďalšie panely a vlastnoručne dorobiť rotačný kanón Vulcan, podávače nábojov a všetko ostatné okolo. Možno sa to nezdá, ale výroba týchto detailov bola ľahšia a rýchlejšia ako natiahovanie drôtikov na opačnej strane trupu.

Základ kanóna je z plastovej guľatiny príslušného priemeru, ktorú som pre plastičnosť oblepil tenkým Evergreenom. Do tela kanónu som vyvrtal diery pre hlavne, ktoré sú z lekárskeho ihli. Niektoré detaily a podávače nábojov sú z mierne upravených leptov Eduard z domáceho „šrotoviska“.

Svoju snahu o rozrezanie trupu som asi prehnal, pretože v tejto fáze stavby predná časť trupu držala so zvyškom len asi na 5-7 mm dosť tenkého odfrézovaného plastu. Bolo len otázkou času kedy pri manipulácii a doladovaní oboch polovic trupu tento spoj praskne. Nakoniec sa tak aj stalo, dokonca niekoľkokrát a provizórne som musel trup fixovať pomocnými lištami, ktoré som neskôr odstránil. Asi po treťom - štvrtom prasknutí na tom istom mieste som už zvažoval odpískanie celej stavby, ale nakoniec zvíťazila trpezlivosť a lútosť nad práčne vyrobenými detailmi a časom ktorý som zatiaľ stavbe venoval.

O príprave kokpitu sa

nebudem rozpisovať. Sety Aires sú absolútnou svetovou špičkou (veď vieme kto ich robí – Ivan vďaka!!!), takže stačí ich opatrne nastriekať a vymalovať detaily štetcom – a sme hotoví. Bola to naozaj pohodová záležitosť a po predchádzajúcich stavebných krokoch som si naozaj oddýchnol a užíval si to.

Čo však nasledovalo potom, predčilo moje najhoršie očakávania. Mnohí iste máte vlastné skúsenosti, koľko treba odfrézovať plastu a resinu z doplnkov, aby sa všetko zmestilo tam, kam má. Nuž a pri tejto stavbe sa zrazu stretli dva bloky elektroniky z každej strany, dve šachty hlavného podvozku, šachta predného podvozku, kanál prívodu vzduchu do motora (rozrezaný už na dvoch miestach), vaňa kokpitu, základňa radaru a vnútrajšky 5 vyrezaných panelov... To všetko dať dohromady už smrdelo ordináciou Dr. Chocholouška a schizofréniou ťažkého kalibru. Ku slovu prišla opäť frézka a dosť brutálne zásahy do každej desiatinky milimetra, ktoré na jednotlivých komponentoch zostávali. Dať to všetko dohromady mi zabralo (či už uveríte alebo nie) šesť večerov, priemerne po 5 hodín každý... Dohromady dobrých 30 hodín. Aby sa to podarilo, musel som kanál prívodu vzduchu rozrezať ešte na ďalších dvoch miestach a musím férovo priznať, že šachta predného podvozku na jednej strane nedolažila úplne presne k trupu, takže asi 0,5 mm medzeru som musel zatmeliť husťtým sekundákom a debondérom začistiť

(brúsiť sa to nedalo, prišiel by som o nádherné detaily airesáckeho setu).

Na zlepenie oboch polovíc trupu k sebe som použil doslova všetko čo sa dalo. Lepil som postupne a začal som odzadu. Najväčšia plocha (styk polovíc zvislej chvostovej plochy) je zlepená Contactou firmy Revell, nechal som ju dva dni preschnúť, spoj som ešte zľahka pretrel filmovým lepidlom a poistil tenkou vrstvou sekundového lepidla. Smerom dopredu som trup postupne bodovo fixoval sekundákom a následne pretieral tamiyáckym Extra Thinom. Samotný predok trupu je však už len a len sekundák. Uvedomujem si krehkosť tohto spoja, ale „klasické“ lepidlá by si s rôznorodými materiálmi neporadili, nehovoriac o potrebe jednotlivé časti rýchlo a presne fixovať.

Posledné problémy so stavbou spôsobil prekryt kabíny. Čelný štítok sedel, nepotreboval upravovať a vďaka „nehmliacemu“ sekundáku Rocket Odourless stačilo spoj s trupom zľahka očistiť debondérom. Omnoho väčší problém nastal pri pohyblivej časti prekrytu. Vnútorne rámovanie a výstuž (doplnená o pár plechov zo sady Aires) sa vlepuje do dielu z číreho plastu. Niekde asi vznikla chyba vo výrobe, pretože vnútorný diel bol užší aspoň o 1 mm. Zdalo sa, že pri pružnosti materiálu nebude problém dať ich dohromady (ani nebol, veď držia doteraz...), ale asi po dvoch dňoch sa na prekryte objavila prasklina dlhá 4mm. Našťastie je tesne pri ráme,

takže čiastočne ju zakryla malá kvapka Future, ale trhlinka tam je a jej budúcnosť je nejasná...

Tak a na tomto mieste by som mohol tento článok uzavrieť (aj tak je už pekne dlhý a neverím že prejde cenzúrou nášho šéfredaktora, že Ron?). (Akurát som sa rozčítal... – pozn. Ron) Zvyšok stavby by sa dal totiž popísať klasicky, ako sa nepáči mnohým čitateľom rôznych iných periodík. Krídla sú tvorené dielmi zo stavebnice, nie sú upravené (vychýlené sloty a klapky ponúka už samotná stavebnica), žiletkovou pílkou som len prerezal krídelká. Výškové kormidlá sú bez akýchkoľvek úprav... a takto by som mohol ísť rad radom.

Povrchovú úpravu tvorí zjednocujúci a kontrolný nástrek Surfacerom 1000, leštiaci leštiacimi pastami KPM Bratislava. Kamufláž som striekal pištoľou H&S Infinity s tryskou 0,15 mm od ruky. Nepoužívam preshading, jednotlivé farby striekané ako základ som v mierkovom pomere zosvetlil o 20%. Ešte viac zosvetlenou farbou som nastriekal stredy kamuflážnych polí, stmavenou farbou som nastriekal rôzne flaky a hadíky na rozbitie jednoliatosti povrchu a nakoniec som všetky farby zmiešal dokopy, narietil v pomere 95:5 v prospech riedidla a vrchné a bočné plochy celé prestriekal touto zmesou, čím sa utlmili prechody medzi jednotlivými farbami.

Po zaschnutí farieb som celý model prelakoval prípravkom Future a naniesol dekály firmy AirDOC. Pracuje sa s nimi výborne,

sútláč farieb je vynikajúca, sú pevné a s pomocou vodičiek výborne kopírujú po vrchu (pod dekály som dával Adhesol od Agamy, kopírovanie povrchu zabezpečil Mr. Mark Soften od GSI). Po ďalšej vrstve Future nasledovalo napustenie rytia olejovou farbou Paynova šedá (Umton) a po nalepení zvyšných detailov záverečný nástrech polomatným lakom Model Master. Tým bola stavba hotová.

Čo nasledovalo ďalej, bolo len otázkou mojej vlastnej... Paynova šedá naozaj nie je najvhodnejšou farbou na tento typ kamufláže, pretože po pár dňoch dosť vybledla a model mi pripadal ako omaľovánka. Keďže na vrchu už bol syntetický lak a nechcel som striekať ďalšie iné vrstvy, nemohol som použiť olejovú farbu a tak som si rozriedil čiernu farbu Vallejo (či skôr zafarbil vodu) a rytie som vytiahol štetcom. Netreba vysvetľovať o akú robotu ide, keď je model už celý v kope a nemáte ho poriadne kde chytiť. Zvýraznenie paneláže síce stmavlo, ale sám nie som spokojný s výsledkom. Nuž, na chybách sa človek učí. Poslednou čerešničkou na torte boli podvozkové nohy. Mohlo mi napadnúť, že tá hromada resiny a iných vecí uzatvorených v trupe si s plastom pohrá. Stalo sa. A tak

po jednej súťažnej premiére (kde som s použitím násilia nohy trochu vytvaroval a prilepil k podložke) som nohy opatrne odlepil a s použitím extrémne tenkých zubárskych vrtákov navrtal asi do dvoch tretín (ďalej to nešlo, vrtáky boli síce tenké, ale krátke) a vystužil som ich oceľovým drôtkom. Táto úprava bola prijateľnejšia a nohy zatiaľ držia...

Stavbu, ktorá trvala skoro rok, som si skutočne užil. Potrápil som trochu svoju

trpezlivosť, ale overil som si, že si trúfnem niektoré doplnky vyrobiť aj sám. A hlavne som sa dosť pobavil. Takže popri dvoch ľahkých oddychovkách sa tento rok pomaly púšťam do projektu naplánovaného na pár rokov – AC-130U Spectre od Italeri, v mojej mierke 1/48. Tento model však rozrezávať nebudem (možno oddelím iba kryt radaru), chcem len dorobiť pár drobností do trupu... ■

Poland 1939

Pz.Kpfw. I Ausf. A

Mierka: 1/35

Výrobca: Dragon Models

Forma: plast

TKS

Mierka: 1/35

Výrobca: RPM

Forma: plast

Figúrky

Mierka: 1/35

Výrobca: Dragon Models, Tristar

Forma: plast

Doplňky: Hlavy Hornet

diely perfektne pasujú, úroveň výliskov je na vrchole dnešných možností. Nenašiel som žiadne prepadliny, nedostreknuté časti ani výraznejšie stopy po deliacej rovine. Jedine pásy ma trochu potrápili, ale to len preto, že jednotlivé články sú veľmi malé a bolo nevyhnutné lepiť ich po jednom článku. Je to daň za modelový výzor. Aj vzhľadom na to, že súčasťou modelu je malý aršík foteleptaných dielov, odporúčam tento model pre začiatocnikov, na postavenie

len z krabíčky. Po zostavení som model nastriekal vrstvou surfaceru, na ktorý som nastriekal niekoľko tenkých vrstiev Panzer Grau, jemne zosvetlených bielou. Stredy väčších plôch som zosvetlil nastriekaním veľmi jemnej vrstvy bielej farby. Jednotlivé detaily som nafarbil farbami Vallejo Model Color. Potom nasledovali patinovacie techniky – wash olejovou farbou Paynova šedá zriedenou červeným riedidlom od Mig production, drybrush mixom olejových

Vzhľadom na to, že ma v mojej modelárčine zaujímajú najmä prvé fázy druhej svetovej vojny, dioráma z Poľska roku 1939 určite nemohla chýbať v mojej zbierke. Dlhšie som rozmýšľal, ako navodiť v dioráme atmosféru relatívne rýchleho víťazstva Wehrmachtu nad poľskou armádou. Nakoniec mi napadlo vložiť do diorámy poškodené poľské vozidlo, ktoré si prezierajú nemeckí vojaci. Keď som potom ešte uvidel v mojom obľúbenom modelárskom obchode model Pz.1 neodolal som a doplnil ho do diorámy.

Pz. Kpfw. I Ausf. A Early Production

Stavba prebehla absolútne bez problémov,

farieb Paynova šedá a biela. Nasledovalo nanosenie pigmentov Svetlá zem na korbu a vežu a mix Svetlá zem a Svetlá hrdza na pásy a ich zafixovanie červeným riedidlom od Mig production a jemné doladenie za-prášenia tým istým pigmentom nasucho. Nechcel som výrazne zaprášenie vozidlo, takže som pigmenty použil len veľmi striedmo.

TKS

Ak som pri predchádzajúcom modeli používal superlatívy, tak model tankietky TKS je určite jeden z tých horších modelov, aké som staval. Hrubé detaily, najmä na podvozku, strácajúce sa nity a detaily na korbe, horšie lícovanie, otrepy, ako aj prepadliny na niektorých plochách mali za následok, že hrubá stavba sa trochu časovo natiahla. Jediným pozitívom je, že výrobca do krabice prikladá okrem gumových, aj pásy delené na dlhšie úseky a jednotlivé články. Jeden z pásov som zostavil ako roztrhnutý. Po zostavení som model nastriekal surfacerom a následne nastriekal trojfarebnú kamufláž zloženú z ostro ohraničených polí tmavej hnedej, zelenej a pieskovej. Nasledoval wash, drybrush, pigmenty rovnakým postupom ako pri Pz. I.

Figúrky

Výborné figúrky firiem Tristar a Dragon boli doplnené resinovými hlavami od firmy Hornet a nastriekané jemnou vrstvou surfaceru a bielej ako základ pre štetcom maľované uniformy. Po nanosení

farieb uniformiem a domal'ování detailov boli jednotlivé časti figúriek jemne tieňované.

Terén diorámy

Železničný mostík nad priepustom potoka je odliatok zo sadry, vyrobený odliatím do formy z balzy a plastelíny. Po nastriekaní svetlo sivou farbou bol nanosený wash tmavou sivou a drybrush bielou olejovou farbou. Pražce a koľaje sú od firmy RPM, doplnené obsypom z rozdrveného mačacieho steliva. Následne dofarbené a napatinované rôznymi odtieňmi hnedej a

hrdzavej farby.

Pre základný tvar ostatného terénu bol použitý extrudovaný polystyrén, na ktorý bol nanosený tmel na tmelenie sadrokartónu a následne uhladený do predpokladaného tvaru. Povrch bol nastriekaný a patinovaný rôznymi odtieňmi hnedej farby. Na hladinu pomaly tečúceho potoka bol použitý prípravok Vallejo Still water, nanášaný v niekoľkých vrstvách.

Nízka trávnatá vegetácia je mix statickej trávy a trávových kobercov rôznych výrobcov dofarbená rôznymi odtieňmi zelenej. Ostrica a vyššie trávy sú z inštalátorskej kúdele a sisalu používaného v kvetinárstvách dofarbeného zelenou farbou. Kríky sú vyrobené z jemnej brúsnej drôtenky nastriekanej hnedou farbou, na ktorú boli pomocou lepidla na fotografie v spreji, nanosené lístky od fy. Noch, predávané v obchodoch so železničnými modelmi. Po dokončení vegetácie boli následne do diorámy vlepene jednotlivé figúrky a oba modely techniky.

Záver

Pri stavbe tejto diorámy, ktorá trvala s prestávkami takmer 6 mesiacov, som si vyskúšal mnohé, pre mňa dovtedy nevyskúšané techniky, najmä v oblasti tvorby krajiny pre diorámy. ■

North American T-28C Trojan

Pokiaľ si pamätám, stavebnicu Trojana vyrábali len dve firmy. Monogram, kedysi dávno ako 1/48, a Heller ako 1/72. Francúžsky model je tiež pekne starý, s rytím nad povrch a úplne mimo, s množstvom „lokomotívových“ nitov, ale aspoň lícuje veľmi dobre. Details prakticky žiadne, v kokpíte dve sedačky, dva kniple a dvakrát prístrojovka bez reliéfu. Hrubý prekryt kabíny je síce krásne číry, ale hrúbka materiálu vyvoláva lupovitý efekt.

Na tomto kúsku som si chcel skúsiť prerývanie. Pôvodné rytie som použil ako vodítko a v rámci svojich schopností som model prerýl. Myslím, že tak skoro ma prerývačská mánia asi nechytí. Aj preto, lebo plast bol veľmi mäkký a rydlo rado utekalo do strany, alebo hlboko dovnútra dielu. Po prerýaní som zbrúsil pôvodné nity a nahradil ich novými, síce zapustenými do povrchu (Trojany mali nitovanie nad povrch), ale aspoň modelovejšie. Ešte som vyrezal brzdiaci štít a hrubú robotu som mal za sebou.

Na zjemnenie celkového dojmu som ob-

jednal lepty Eduard. Je ich síce málo, ale modelu veľmi pomôžu. Obsahujú dná šachet, brzdiaci štít, kryty podvozku a nejakú droboť do kokpitu. Čo nebolo v lepto, (najviac chýba mechanizmus zaťahovania podvozkových nôh a krytov šachiet) som doplnil svojpomocne. Motor je odliatok Quickboost, pôvodne určený pre S2F Trackera, ale bol použiteľný, keďže sa ich motory líšia len v detailoch. Asi mesiac po dokončení modelu vydali Quickboost aj sadu určenú presne na Trojana.

Samotná stavba išla rýchlo. Tmeliť bolo treba len na napojení krídla do spodnej časti trupu. Použil som syntetiky Model Master a Tamiya akrylový lak. Dekály obsahujú len tie najzákladnejšie prvky označenia. Na juhovietnamských znakoch bola súťaž posunutá skoro o milimeter. Použil som teda iné - z domácich zvyškov. Tiež som doplnil aspoň najzákladnejšie popisky na povrchu stroja, ktoré je vďaka svetlej kamuflážnej farbe dobre vidno.

Až na (pre mňa) nenávidené prerývanie ma stavba bavila a výsledkom je podľa mňa roztomilé lietadielko, ktoré na výstavách často nevidiať. ■

T-28C Trojan

Mierka: 1/72

Výrobca: Heller

Forma: plast

Doplňky: Eduard, motor Quickboost

Hellcat Mk.I

Mierka: 1/48

Výrobca: Eduard

Model palubnej stíhačky Hellcat vydala firma Eduard začiatkom roku 2008. V jednom z predchádzajúcich čísiel KPM BA Magazínu ste si mohli prečítať o prvom pohľade do škatuľky s modelom. Dnes sú v ponuke až tri verzie tohoto modelu a to F6F-3, Mk.I a Mk.II a nakoniec F6F-5. Výlisky všetkých troch verzií sú v rovnakej (rozumej veľmi dobrej) kvalite. Po zakúpení jednej z prvých stavebníc Hellcatu som sa pustil do stavby s predstavou, že si po dlhšej dobe postavím americký stroj. Keď však Eduard vydal dualcombo Mk.I a Mk.II neodolal som a svoje plány som zmenil. Britská kamufláž na tejto americkej kočke ma skrátka dostala.

Už základná stavebnica obsahuje všetko potrebné na postavenie pekného modelu, avšak vylepšovaniachtivý modelár môže siahnuť po niekoľkých doplnkových setoch. Pekný kokpit, ktorý je obsiahnutý v stavebnici je možné nahradiť ešte krajším od Airesu (4356). Šachty sú asi najväčšou slabinou stavebnice a ich náhradu v podobe resinových odliatkov ponúka takisto Aires (4357). Výmenu motora za resinový umožňuje firma Quickboost (QB 48169) a zbraňové šachty je možné zostaviť z plechov Eduard (48588). Takže ako vidíme, je tu dosť možností na vyšperkovaní tejto „pekelnej mačičky“.

Ja som si tradične žiadny doplnok nezadovážil, a pustil som sa rovno do stavby. Ako vždy, začal som zostavením kokpitu. Jeho plastové diely sú veľmi pekne odstreknuté a farebné plechy ešte napomáhajú k veľmi dobrému dojmu. Práve farebné ple-

Hellcat

chy boli svojho času často diskutovanou témou kvôli ich rastru. Osobne si myslím, že v uzavretom kokpíte raster nepôsobí rušivo a naopak vítam toto ulahčenie práce. Všetky diely kokpitu som najskôr nastriekal interiérovou zelenou a vymaľoval som potrebné detaily. Nalepil som farebné plechy a všetko som zalakoval lesklým lakom Tamiya acrylic. Nerovnosti som napustil veľmi tmavou olejovkou, aby bol wash viditeľný aj po uzavretí trupu. Ešte jemný drybrush, matný lak a uzavrel som trup. Motor doplnený o plechy je postačujúci, avšak jeho výmena za resinový od Quickboostu určite prospeje celkovému vzhľadu modelu. Krídla pozostávajú z hornej a spodnej polovice a klapky sú vylišované zvlášť, čo umožňuje ich nalepenie vo vychýlenej polohe aj bez rezania. To isté platí aj pre chvostové plochy. Do spodnej polovice krídiel som vlepil podvozkové šachty a guľomety a následne som krídla skompletizoval. Zlepenie krídiel a ani ich prilepenie k trupu nerobí žiadne problémy a pri po-

zornej práci nie je tmel potrebný. Do pozíčných svetiel som z vnútornej strany navrtal dierky a tie som vyfarbil červenou a zelenou farbou, čím som znázornil žiarovky. Po prilepení chvostových plôch, motora, krytu motora a vymaskovaného čelného štítiku kabíny bol model v podstate pripravený na nástrek. Pozor, v stavebnici sú tri typy krytov motora, takže treba vybrať ten správny. Tesne pred nástrekom surfaceru som sa rozhodol, že podvozok zostavím ešte pred striekaním. Tento krok sa mi celkom osvedčil a pravdepodobne sa ho pokúsím uplatňovať aj pri ďalších modeloch. Po začistení drobných dielov a ich príprave na nástrek som sa konečne dopracoval k tejto mojej najobľúbenejšej časti stavby.

Najskôr som celý model nastriekal vrstvou surfaceru 1000. Surf mi odhalil niektoré povrchové nedostatky, ktoré som hneď opravil a po prebrúsení celého modelu brúsnym papierom 2500 namočeným vo vode som sa pustil do kamufláže. Mojm pôvodným plánom bol americký stroj, no zapáčili sa mi britské Hellcaty, tak som ho zmenil. Dekály na britský stroj mi venoval môj klubový kolega Martin Jursa, za čo som mu vďačný. Začal som preshadin-gom tmavošedou farbou. Spodné plochy som nastriekal farbou Tamiya acrylic XF-21 Sky, ktorú som jemne zosvetlil bielou. Do matných farieb Tamiya pridávam pár kvapiek lesklého laku Tamiya X-22, čím sa podľa mňa zlepšia vlastnosti farby. Je odolnejšia voči poškriabaniu a oteru a menej

práši. Horné plochy som najskôr nastriekal jemne zosvetlenou Gunze H52 Olive drab, polia vymaskoval lepiacou hmotou Pritt Multifix a zvyšok nastriekal zosvetlenou Gunze H305 Gray. Obe kamuflážne farby som opäť stmavil a povrch pokryl nepravidelnými škvrnami. Následne som model prestriekal lesklým lakom a naniesol som dekály. Ich farba sa mi zdala veľmi sýta tak som do lesklého laku pridal pár kvapiek Tamiya XF-57 Buff a touto zmesou som opäť celý model prestriekal. Tým sa mi podarilo jemne utlmiť sýtosť farieb dekálov. Linky paneláže som napustil tmavošedou olejovkou a povrch som na niektorých miestach jemne „odrel“ svetlosivou farbou. Po nedobrých skúsenostiach s prílišným odrením na predchádzajúcich modeloch pristupujem k tejto časti úpravy povrchu s rešpektom a riadim sa heslom „menej je viac“. Ako finálny lak som použil Tamiya X-22 zmiešaný s Tamiya Flat Base X-21 v pomere od oka. Chcel som dosiahnuť taký tvrdší polomat. Povrchovú úpravu som zakončil naznačením spalín a sadzí pomocou čierneho a bieleho suchého pastelu.

Záver stavby patril tradične prilepeniu drobotiny. Antény sú vyrobené z najtenšej gitarovej struny. Veľmi sa mi páčia kolesá hlavného podvozku, ktoré sú zložené zo štyroch dielov. Celkovo by som stavebnicu Eduard zaradil medzi najlepšie, ktoré som staval. Diely sú veľmi pekne vylisované, veľmi dobre pasujú a počas celej stavby bolo potrebné iba minimum tmelu. ■

WWW.KPMBRATISLAVA.sk

U nás na webe - teraz aj video

**Predvádzanie modelárskych techník
záznam z Plastikovej Zimy 2007**

**Aj tento rok sú počas súťaže Plastiková Zima 2009
pripravené predvážačky techník v réžii špičkových modelárov.
Bud'te pri tom!**

Terran Marine

Mierka: 1/30

Výrobca: Academy

Tí z nás, ktorí si krátia čas medzi schnutím modelu hraním počítačových hier, určite poznajú sci-fi legendu Starcraft. Táto staručká hra sa ešte aj dnes, v dobe 3D technológií, hráva na množstve turnajov po celom svete. Pravda, Starcraft 2 je ohlásený na koniec tohto roka, a dúfam, že bude aspoň tak dobrý ako prvá časť.

Asi rok po uvedení prvého Starcraftu na pulty predajní PC hier, sa objavili na pultoch obchodov s hračkami stavebnice Hydraliska a Mariňák od firmy Academy. U naposledy menovaného modelu nám rozloženie dielov do rámcikov indikuje zámer výrobcu postupne rozšíriť rady o plameňometčíka a medika, avšak kvôli nízkej popularite stavebníc k tomuto rozšíreniu nedošlo.

Diely sú odstreknuté čisto, s dvoma-troma prepadlinami, a stopami po vyrážačoch na prevažne neviditeľných miestach. Stavba je bezproblémová, na dosť častí nie je potrebné, vzhľadom na hračkovitú koncepciu modelu, ani lepidlo. Bez úprav je mariňák zlepený za popoludnie. Ja som sa trochu pohral s automatickou puškou a doplnil pár povrchových detailov. Sfarbenie si každý vyberie ľubovoľné. Dekály sú typicky akademácke – nereagujú na nič, vrátane hypersolu.

Celá stavba bola braná ako chvíľkový útek od lietadiel, a myslím si, že to bola príjemná zmena. ■

Starcraft Terran Marine

(Turbo)ŠTEFAN LETÍ!

Modelů legendy našeho nebe-Čmeláků je mezi modeláři jako šafránu. Turbo Čmeláků ještě méně. Oba modely kdysi ve velmi malé sérii vyrobila kutnohorská firma Miku. Já koupil úplně poslední vyrobený model, a s obrovskou chutí se pustil do stavby letounu známých tvarů z reálu ale úplně neznámých v měřítku 1/72.

Kdysi jsem stavěl klasického Čmeldu. Na trupu bylo více práce než si umíme představit. Vlastně z původního zůstala jen zadní třetina. Kupodivu u Turbika se výrobce polepšil, a musím říci, že práce bylo nesrovnatelně méně. Trup vcelku odpovídá předloze, out je vlastně jen kabina. Na tu jsem vyrobil nové kopyto, a po spasování jsem slepil poloviny trupu, a začal vybavovat interiér. Je vlastně nutné komplet vyrobit nový. Použitelná je, při zavření jednoho oka, jen sedačka a to ještě po úpravách. Nyní jsem trup uzavřel novým překrytem. Ted' na nás čeká křídlo. Musím uznat, že poměrně složitý povrch je ztvárněn docela hezky. Horší je to ale se sestavením celku. Křídlo je zvláště rozděleno na centroplán, „uší“, a na samostatné dvojité sloty. No a to vše pasuje... no spíše na sebe nepasuje. Zvolil jsem tedy - vše slepit, všechny spáry zalít lepidlem, vybrousit, vyleštit, a znovu porýt. Málo práce to není, ale dopasovávat jednotlivé díly - byl bych už možná na psychiatrii... minimálně ambulantně.

K VOP i SOP nemám výhrad, jsou pěkné s pěkným povrchem. Docela hezky působí i podvozek, jenže... jenže model něco váží, a nemůžeme doufat, že tuto hmotu udrží tyčinky z resinu o průměru cca 1mm. Takže stejně jako u Z 37 jsem za základ použil ocelový drát, a různé průměry „maskoval“ natočením samolepicí folie, a dotmelením schůdků. Kola jsou slušná, jen ostruhové

mi přijde úzké, ale už nějak nezbyvaly síly. Povrch jsem sjednotil plničem na auta ve sprayi, a doopravil rytí. Kamufláž na výběr moc nemáme. Z 137 létaly ve standardním žlutém zbarvení s černým pruhem na trupu. Pouze prototyp měl trup zkrášlen bílými, a černými proužky. Já chtěl ale toho „echt“ klasického, a tak jsem měl i o trochu práce méně.

Model jsem nejprve sjednotil žlutou matnou Humbrolkou, a poté, až přišla na řadu špatně kryjící žlutá lesklá. Na imatrikulaci jsem s potěšením využil aršíku Aeroteamu. Zbytek jako obvykle z vrakoviště.

Práškovací letadlo, a aby nepráškovalo??? To ne! Na dřevěné podložce jsem nejprve vytvořil pole s brázdami, a nastříkal několika odstíny hnědé a šedé. Poté na část použil statickou trávu, a zbýval problém-kde vzít obilí. Nejlépe mi přišlo koupit v železničních potřebách došky, které jsem nařezal na potřebnou délku a po nalepení nastříkal na barvu „přezrálé pšenice“. Čmelda je umístěn na stojánku v poloze asi jako... jako když ve filmu Vesničko má středis-

ková přilétá Štefan a dělá nízký průlet na místní družstevníky... ■

George

Pre mňa osobne je japonské letectvo z druhej svetovej vojny veľmi atraktívne, najmä kvôli tvarom lietadiel a kamuflážam. Výber markingov stíhačiek a bombardérov je veľmi rôznorodý. Model George patrí k špičke, čo japonská firma Hasegawa kedy vyprodukovala. Jemné, ostré details na celom modeli, do detailov prepracovaný kokpit, oddelené vztlačové klapky, detailné podvozkové nohy dávajú základ pre stavbu vysoko kvalitného modelu.

Stavbu na modeli som začal oddelením dielov trupu, krídel a pohyblivých plôch z rámčekov. Na rad prišlo onitovanie povrchu podľa výkresov, ktoré som našiel na internete. Rytie je presné, tak som nemusel nič dopĺňať a ani upravovať.

Kovové diely od firmy Eduard sú veľmi vydarené. Dovolím si tvrdiť, že som použil 90% z nich. Medzi najvydarenejšie patria diely na úpravu zásobníkov a diely do kokpitu - hlavne sedačka a upínacie pásy.

Interiér som použil od maďarského výrobcu FM Detail sets. Obsahuje jemné details, resinové a aj kovové diely a acetátovú fóliu.

Do trupu ho stačilo iba vlepíť, pasoval bez problémov. Zameriavač, podlahu a sedačku považujem za najvydarenejšie časti setu. Nastriekal som ho Gunze interiérovou zelenou a drobné details som maľoval farbami Vallejo. Zelenú farbu som zriedil ešte bielou a interiér som tieňoval striekacou pištoľou. Je to veľmi rýchly a účinný spôsob prejavu patiny.

Motor som použil pôvodný. Po nalepení rôznych hadičiek a kabeláže som ho nastriekal farbou Alclad a patinoval olejovou farbou, odtieň umbra prírodná. Motor je priamo v stavebnici veľmi detailne spracovaný.

Na modeli som nemusel použiť žiadny tmel, všetko pasovalo bez problémov.

Povrchovú úpravu som začal nastriekaním modelu vrstvou Gunze Mr. Surfacer 1000. Po jeho preleštení som na linky rytia a rady nitov nastriekal zmes hnedočiernej farby, ktorá tvorila základ pre preshading. Spodnú časť som nastriekal farbou Alclad - Highly Polished Aluminum, ktorú nikdy neriedim. Vrtulový kužel som nastriekal

N1K2-George

Mierka: 1/48

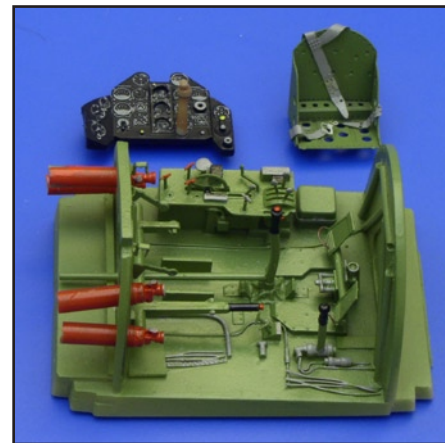
Výrobca: Hasegawa

Forma: plast

Doplňky: FM kokpit set, True details kolieska, Eduard kovové diely

matnou bielou Tamiya a celú vrtuľu som dostriekal hnedou farbou od Aeromaster. Horná časť lietadla bola nastriekaná farbou Aeromaster, odtieň Kawanishi green. Farby Aeromaster riedim destilovanou vodou a som šťastný, že ich mám v zásobe. Myslím si totiž, že sa nimi dá jednoduchým spôsobom vytvoriť naozaj jemný a hladký povrch. Na kamufláž som nastriekal jednu vrstvu lesklého laku Gunze Mr. Super Clear II a na rad prišli dekály.

Tie som použil zo stavebnice. Ako s celým modelom, neboli s nimi žiadne problémy, stačilo ich trochu „prejsť“ vodičkou Gunze Mr. Mark Softer a nádherne, presne okopírovali povrch a rady nitov. Tento prípravok mi vždy zaručene funguje na takmer všetky japonské dekály. V prípade, ak sú dekály hrubšie, používam ešte Mr. Mark Setter. Na záver som model prelakoval matným lakom Aeromaster a nalepil anténu, kabínu a drobné details. A model sa mi už vyníma v zbierke. ■

Šmolík dvou tváří

(nebo modelářova vlastenecká sebevražda?)

Letov Š 328

Mierka: 1/48

Výrobca: Planet models

Forma: Resin

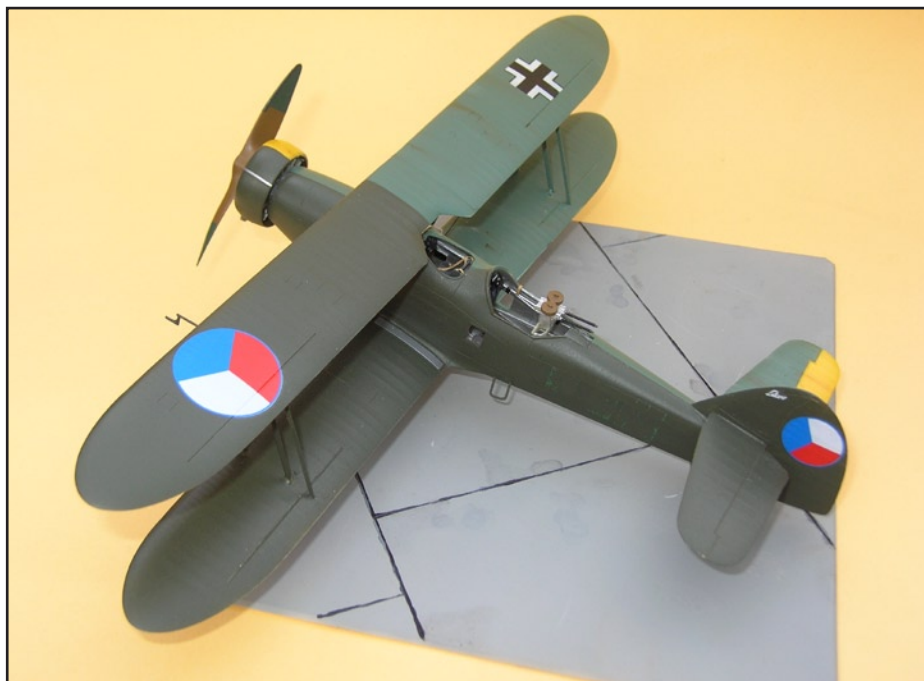
Po „úspěchu“ nastříkané nenastříkané Avie B 35, jsem dostal chuť vyzkoušet co opravdu vydrží nervy čtenářů. Nápad přišel při pohledu na I-16 vystavenou ve Španělsku, z jedné strany španělská republikánská, z druhé frankistická. Tento styl „dva v jednom“ sem se rozhodl aplikovat na jednom z překrásných československých eroplánů-Šmolíku, Kravce, „prostě Š 328! Dlouhá léta jsme měli jedinou možnost - stavbu od KP v měřítku 1/72. A jako blesk z čistě oblohy, byly tu hned dva čtvrtkové Letovy! Já dostal „na starost“ ten od Planet models. Sice sem se ukrutně těšil na plovákovou verzi, ale na tu je potřeba si ještě chvíli počkat. Jako excelentní podklady doporučuji HT model Letov Š 328 a Š 528. Netušil bych kolik fotografií Šmolíků ze Slovenska se „válelo“ přes 60 let kdesi v archívech. Krabíčka je obvyklá, u „Planetů“ moc nedají na nápaditý obal... Je relativně malá, ale pěkně těžká, no jo no, další resin do baráku. Co obsahuje? Tak předně kvanta

rozměrných odlévaných dílů, podvozky ze speciální pevnější hmoty, 2 štítky z acetátu, film na přístrojovou desku, leptanou planžetku, a aršík na čs. a slovenkou verzi. Dále 2 trupy navíc, nejprve jsem nevěděl co tam dělají, ale došel sem k názoru, že se ty původní výrobci nelíbily, tak tam přidal opravené. Co je špatně? Na dolní straně velmi tenká stěna trupu, nový má tuto drobnou nectnost opravenou.

Upozorňuji, že jsem milimetry neměřil, ale pouze porovnával díly s výkresy, a s velmi detailními fotografiemi. Protože sem nějaké chyby vyšťourat „chtěl“, tak tedy uvádím jen dvě velmi malé odchylky, které se mi podařilo najít. Trup před pozorovatelem a střelcem má trochu více zvednutý „větrný límeček“ (nevím jak jinak tuto část pojmenovat), a jeho okénka jsou o „písl“ menší než by se slušelo. Jinak, jinak je to prostě Šmolík, či Kravka (pro slovenské bratry) jak má být! Předloha je na resinovou, a zvláště resinovou a tak velkou stavebnici dost tvrdým oříškem, přiznám se, že stavby sem se vyloženeš bál, a stále ji oddaloval... dlouhá tenká křídla, relativně subtilní podvozek, to vše svádí k dojmům, že model nebude oddychovka, a že bude problém s tím, aby se nám pod vahou svého těla totálně nezbotil. Nic, už sem váhal dlouho,

pustíme se do interiéru. Tak z jeho složitosti se mi dělá špatně už při pohledu na fotografie v HT model! A teď koukám, že výrobce se pokusil tu ukrutnou členitost ztvárnit v měřítku 1/48! A tady narážím na dle mého soudu velký problém stavebnice - na nepřehledný a chaotický plánec. Díly sou sice malované v poměrech i relativně slušně prostorově, ale jejich umístění do správných poloh je jedná velká španělská vesnice (přiznám se, že bez pomoci publikace od sousedů z východu, bych jej asi nesestavil). Drobné odlévané díly jsou suprové - části vnitřní konstrukce, kulomet, přístrojové desky. Míň už se mi zamlouvají některé leptané díly, jsou, řekl bych, velmi subtilní, možná je to jen dojem, ale aspoň některé bych raději viděl ve formě odlévaných. Informace o použitých barvách jsou ve většině pramenů shodné - vnitřní strany potahu a konstrukce - stříbrná, podlaha „dřevěná“, přístrojové desky černé. Pokud se sestavením velmi členitého interiéru prokoušeme, zjistíme že prakticky není co dodělat. Ve finále je prostě úžasný! Opět pouze drobnost-sedačka mi vycházela při umístění na konstrukci příliš nízko. Já použil původní neopravené poloviny trupu, důvod byl jediný, říkal sem si, že něco váhy ušetřím díky nepovedeným ten-

kým stěnám. Nyní nám stavba poposkočí - natupo přilepíme VOP a SOP, sednou jak p...l na hrnec. A máme tu dilema, jež se jmenuje spodní křídlo. Hodně jsem se obával jeho prověšení, znám to moc dobře z resinových větroňů. Radil sem se i s výrobcem, ten doporučil skrze křídla a trup protáhnout ocelový drát. Hmm, jenže, jenže křídlo je asi 2mm silné a na jeho délku bych si myslel na drát 1.5mm. Navrtat díru pro nosník = mission impossible. Vidím jediné realizovatelné řešení, zatlačit slzu a bruskou projet tunýlek v krásném naznačení potahu, tam zalepit nosník, a vše zalít zahuštěným epoxidem NHP, no a pak zrušit jakýkoliv program na příští týden, a dotvářet prověšení plátna, náznaky žeber, prostě přidávat a ubírat materiál a vše "kontrolovat" nástřikem surfaceru. Jestliže toto vydržíme na horním ploše křídla už úpravy dělat nemusíme, to spodní ho „unese“. Nedoporučuji k vytvoření geometrie použít malý pohled zepředu jež je na plánu. Výkresy HT model to jistí. V této fázi jsem napil hlavní vzpěry křídla, ty jsou v pořádku, pomocné vzpěry na trupu je třeba zkrátit. I tak vyjde křídlo v části centroplánu o „ždi-bec“ níže, nejspíše měly být hlavní vzpěry vyšší. Toto jsem neupravoval, a „těšil“ se na podvozek. Ten výrobce deklaruje jako „odlitý z pevnější hmoty“, no mě to jako velký rozdíl nepřišlo. Ale pokusil sem se oné hmotě věřit (a taky jsem neměl sílu na výrobu nového-kovového podvozku). Celý komplet jsem k sobě „heftnul“ vteřinákem, sundal, a spoje alespoň obalil epoxidem. Ještě před stříkáním sem si udělal „fóra“ a sestavil motor. Ten je sice coby základ hezký, ale neuspokojilo mě technické vyřešení sběrače výfuků. Jednotlivé výfuky se lepí zvláště k centrálnímu kruhovému sběrači. V reálu je přechod výfuk - sběrač

velmi pozvolný, takže opět epoxid a vytvářet oblé spoje. Tady nám výrobce mohl značně usnadnit práci výrobou tohoto dílu vcelku. Lákalo mě vykrouhat dřevěnou vrtuli ze slepených překližkových proužků. Sil ale ubývalo...

Nyní asi nejkontroverznější část mého modelu. Na fotkách repliky I -16 je použita ona zmíněná zajímavá kamufláž - dva v jednom. Ač je mi velmi proti srsti stavět naše krásné předválečné eroplány v okupačních barvách, tady sem udělal výjimku. Jedna polovina v mobilizačním zbarvení, a druhá v německé RLM 02, z blíže neurčené školy. To, že za to budu kamenován, má osoba bude „poctěna“ těmi nejjadernějšími výrazy krásné češtiny, to je mi jasné, zas budu ten antivlastenec, zas budu ten kacír, zas budu ten prznitel naší letecké historie... Sem si toho vědom, ale... byl to tak trochu

jízlivý pokus (co publikum vydrží :). Na českou khaki mi nejlépe přišla Humbrol č.195, na spodní plochy stříbrná BC, a RLM 02 si vždy raději namíchám po svém. Zamalované označení z „české“ strany jsem vytvořil nanesením obtisků tmavě zelené ve tvaru obdélníků, po sjednocení povrchu polomatným lakem Gunze sem Tamiya páskou po kousíčkách obtisk strhal. Snad to nevyšlo úplně mimo mísu. Patinu jsem naznačil lehce pouze na „německé“ straně...dle fotek byly československé Š328 ve velmi pěkném stavu.

Přilepení horní plochy šlo díky přípravě hladce, a nebylo zapotřebí ani šablony. Všechny spoje sem zakápl řídkým NHP epoxidem, považuji to jako nutnost. Stejně jsem „zabetonoval“ i spoje podvozků na trup. Ted' mě čekaly mé veelmi oblíbené výplety. Ty mezi hlavními vzpěrami a trupem sou dvojité, a kousek od sebe, mírně sem je „ošidil“, a dvě sartuny o průměru 0,25mm k sobě přilepil,...Už jen nalepíme „drobnosti“ typu stupačky, kulomet, ostruha, vzpěry VOP, atd atd, nebudu unavovat. ŠMOLÍK VE ČTVRTCE JE PO DVOU TÝDNECH HOTOV! Bez úprav, z krabičky, ale vězte že stačilo! Krom maličkostí typu - nepřehledný plánec, některé drobné díly nesprávné délky, nechci na „Planety“ pouštět hromy blesky. Ony hlavní peripetie jsou dány složitostí typu, jeho velikostí ve čtvrtce, a především... především resinovou technologií. Kdo chce tohle českého Swordfishe však ve sbírce mít, tomu přeji pevné nervy, dobrá antidepressiva, a hlavně zapomenutí na sebevražedné sklony! Letov vás v poličce odmění nádhernými tvary, které vyniknou zvláště v královském měřítku!

P.S. Co takhle dvaatřetina? Stačili by jen silnější léky...a ultra krasavec by byl na světě! ■

P-51D Mustang

P-51D Mustang

Mierka: 1/48

Výrobca: Tamiya

Forma: plast

Doplňky: Aires detail set, Eduard kovové diely, maskovacia fólia Eduard

Podľa môjho názoru je lietadlo P-51D Mustang jedným z najkrajších, aké kedy lietal. Model od Tamiye, detail set od Airesu a niekoľko voľných večerov dávajú dobrý základ pre stavbu kvalitného modelu.

Vždy ma fascinovali lietadlá z druhej svetovej vojny, hlavne americké stíhačky. Už dlhšiu dobu som vlastnil model P-51D Mustang od Tamiye. Model je veľmi precízne spracovaný, s jemnými detailami, rytím do hĺbky a oddelenými klapkami.

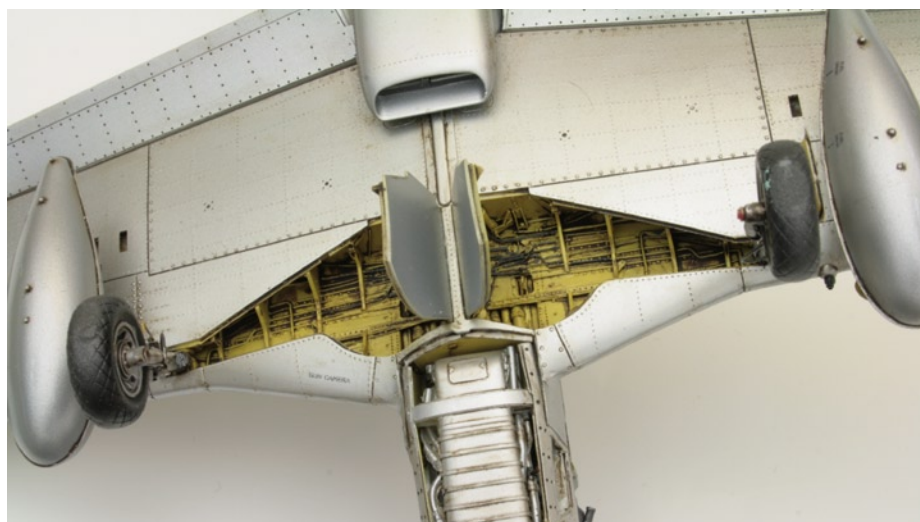
Model som sa rozhodol postaviť ako úplne rozkrytý, takže som tomu prispôbil celú stavbu. Začal som onitovaním celého povrchu. Rady nitov robím nitovacími kolieskami od Petra Douska.

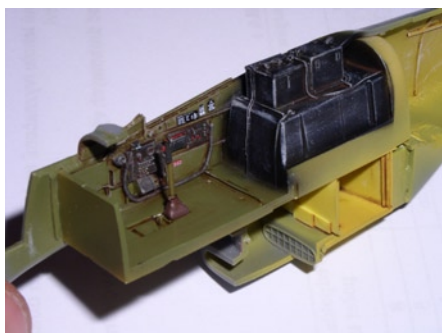
Stavbu kokpitu som začal vlepéním resinových odliatkov do trupu. Po niekoľko minútovom brúsení tam bez problémov zapasovali.

Kokpít som nastriekal farbou Gunze U.S. Interior Green, riedenou originálnym riedidlom. Po namaľovaní drobných detailov som do kokpitu vlepil výborné popisky Eduard – placards.

Model som nastriekal farbou Alclad, od tieň hliník. Kamufľáž som si vybral z dekálov Eagle Strike.

Stavba modelu mi zabrala približne 2 mesiace. ■

ZIMA SA BLÍŽI

Hot dog a la Hot shots!

Takových, a podobných hlášek známe z legendární parodie Žhavé výstřely mnoho. Vždy když ten film vidím, zjišťuji, že se v pozadí děje něco, čeho jsem si dříve nevšiml. Ale scéna jak si mechanik opeče za 2 vteřiny párek do Hot Dogu je naprosto nezapomenutelná! Takže co s pytlíkovým vydáním Gnata od Airfixu jsem dávno věděl - udělám: diorámku s opékáním párku!

Fixový Gnat je starý asi jako letadlo samo. Takže nečekejme zázraky. Ale tvarová přesnost není vůbec špatná. S detaily je to již horší. Ale nový model (který půjde do barev Red Arrows!) ohlásila Special Hobby, takže pro mé účely bude stačit tato „krabička“ s minimem úprav. V kokpitu nehledáme nic-pouze figurku pilota...Zde jsem vyrobil podlahu, přístrojovku, a použil odlévané sedadlo Pavla models na... už nevím na co. Filmové Gnaty byly jednomístné, takže zadní pilotní prostor jsem zaslepil. Zaslepil jsem i vstupy vzduchu - „kdesi ve tmě“ je malá přepážka...více jsem se touto pasáží nezaobíral. Pak vše už šlo ráz naráz. Přilepil jsem křídla a VOP. Poté jsem Gnata přebrousil a naryl dle L+K ročníku tuším 1976. Šachty jsou velmi mělké, ale vzhledem k tomu že „kapesní stíhačka“ bude nalepena na „palubě“, není zrovna

nutné to řešit.

Co se kamufláže týče je velmi jednoduchá. Celý stroj je nastříkán světle šedou-žádné barevné doplňky. Už nějaký čas používám coby základovku šedou barvu na kov. No

...Toppere máš povoleno přistát! Némůžu došlo mi palivo...Ty to zvládneš!..Nezvládnu, nejde mi vysunout podvozek! To nevádi si jednička! Nepřistanu, upadlo mi křídlo...To nic Toppere...zvládneš to...!

a ona odstínem přesně seděla! A ještě je polomatná, takže jsem zabil dvě mouchy jednou ranou. Výsostné znaky a nápisy jsem použil z „vrakoviště“ obtisků. Na filmových strojích nebyly vidět žádné popisky, žádná patina... tudíž o práci méně. Pouze na kabinu jsem nalepil obtisk samovýroby, kde je uveden název stroje OSCAR EW 5894 a jeho technické údaje.

Model jsem přilepil na „palubu“ letadlové lodi USS.S.S.SEX a vyrobil malý tahač. Za základ byl použit podvozek z Willise 1/72, vše ostatní je vyrobeno (nikoli dle výkresu ale dle pozastavování filmu) z destiček

Plus model. Technik je rozřezaný německý válečný stíhač, znovu poslepován a dotmelen. Párek je vykrouhán z kulatiny Tamiya, baгета ze slepených destiček opět Plus Model, a kostkovaný ubrousek z cigaretového papírku mých oblíbených bezfiltrových Camelek.

Nejedná se o kdovíjak promakaný model, nejedná se o recenzi...je to celé o tom, že je dobré použít modelářinu občas jako nástroj k pobavení, k recesi... Pánové-nápadů z filmu Hot Shots máte něurekom! Tak kdo mne bude následovat? ■

GNAT T.Mk1

Mierka: 1/72
Výrobca: Airfix
Forma: Plast

ADLO
BEZPEČNOSTNÉ DVERE

www.adlo.sk

Najbezpečnejšie
dvere na trhu

• BANSKÁ BYSTRICA • BRATISLAVA • KOŠICE • MICHALOVCE • NITRA • PREŠOV • PRIEVIDZA • TREŇČÍN • TRNAVA • ZVOLEN • ŽILINA

Na stole

Rozhovor: Adam Wilder

BIO

Meno: Adam Norman Paul Wilder

Vek: 38

Miesto narodenia: Biddeford Maine, United States of America.

Teraz žijem: The town of Estella Navarra in Northern Spain.

Povolanie: Manager, MIG Productions

• Aký je tvoj hlavný modelársky subjekt?

Je to ruský T-34/76.

• Prečo práve toto?

Mám ho rád, pretože som študoval Industrial Technology na University of Southern Maine. T-34 mal efektívny, jednoduchý, inovatívny dizajn. Existovala kopa T-34, používaných veľa rôznymi krajinami. Boli v ohromnom počte verzií a kamuflážnych variant. T-34 je zároveň rýchlo a ľahko postaviteľným modelom. Myslím, že som sa vždy zaujímal o ruskú históriu, pretože som vyrastal v Spojených štátoch počas studenej vojny.

• Aké modely ťa ešte zaujímajú?

Ešte veľmi rád staviam ruské tanky KV, nemecké Tigre a teraz aj modernú arabskú techniku, používanú v bojoch na Strednom východe.

• Čo je tvojou hlavnou inšpiráciou?

Vždy ma veľmi zaujímala bojovka používaná Rusmi a Nemcami na východnom fronte počas druhej svetovej. Bude to zrejme kvôli rozsahu konfliktu. O tejto časti druhej svetovej sme sa v štátoch dosť málo učili. Keď som prvýkrát začal čítať o vojne na východnom fronte, bol som v úžase,

koľko sa v nej účastnilo ľudí a materiálu. To zvýšilo môj záujem o modelárstvo.

• Kedy si postavil svoj prvý model?

Keď som mal 10 rokov, môj strýko ma zobral do modelárskeho obchodu a kúpil mi model.

• Pamätáš si, aký to bol model? Máš ho ešte?

Nie, už ho nemám. Nepamätám si presne, ale bol to americký bombardér z druhej svetovej.

• Koľko času venuješ stavbe modelov?

Pracujem na plný úväzok 40 hodín týždenne pre modelársku firmu. Potom ešte venujem nejakých 18 hodín týždenne práci mimo MIG Productions - prácou na písaní článkov na voľnej nohe. Čím som starší, je stále ťažšie vyhradiť si čas na modely mimo práce.

• Koľko času venuješ jednému projektu (približne, alebo presnejšie)?

V rámci MIG Productions mi trvá komplet postaviť model približne dva a pol týždňa. Mimo práce trvá jeden projekt tak okolo štyroch mesiacov. Ak by to malo byť viac, tak už by nebol hodný môjho času.

• Máš v tomto koníčku podporu okolia, rodiny, priateľov?

Mám plnú podporu svojej najbližšej rodiny. Môj otec sa vždy zaujímal o históriu a tiež aj o modelár-

stvo. Môj zápal pre modelárstvo mi ale spôsoboval problémy s babami, s ktorými som mal vzťah. Nabudúce, keď stretnem ženu, pri ktorej budem cítiť, že je pre mňa správna, budú potrebné zmeny v tom, koľko času a myšlienok venujem modelárstvu.

• Stretol si sa s ľuďmi, ktorí podceňujú plastické modelár-

stvo a považujú ho za detinské?

Rodinní známi, šéfovia, niektorí priatelia a rodičia mojich bývalých priateľiek sa pozerali na moju lásku k modelárstvu ako na detinskosť. Často sa smejem, keď na to pomyslím. Smejem, pretože vďaka plastikovému modelárstvu som stretol kopu zaujímavých ľudí a dostal som možnosť navštíviť kopec krajín a spoznať kultúry, o ktorých sa mi ani nesnívalo, že raz uvidím.

• Koľko projektov máš rozrobených naraz?

Zvyčajne sa rád sústredím len na jeden projekt, hoci práve teraz mám spolovice rozrobených nejakých päť modelov.

• Koľko modelov dokončíš v pomere k rozrobeným? Alebo ich dokončíš všetky?

Zvyčajne dokončím každý model, ktorý začnem, pretože nemám rád mrhanie časom.

• Čo robíš vtedy, keď sa nedarí? Stáva sa ti to vôbec niekedy?

Na každý model sa pozerám ako na cestu. Na všetkých cestách sa stretávame s prekážkami. Musel som sa naučiť zastaviť a dať si oddych, hoci na deň, aby som si premyslel, ako ten problém, alebo problémy vyriešiť. Keď sa potom vrátim k stolu, obvyčajne sa ukáže, že ten problém ani nie je taký zlý. Zriedka zastavím prácu na modeli kvôli ťažkostiam. Riešenie takýchto problémov z teba robí lepšieho modelára.

• Staviaš aj modely pre klientov, na recenzie, do časopisov a podobne?

Staval som už modely pre všetko možné, vrátane recenzií, článkov, zberateľov a aj pre seba. Nie je prekvapujúce, že modely, ktoré som postavil pre seba, majú vždy najväčší úspech.

• Máš zariadenú osobitnú dielňu, alebo dokonca samostatnú

miestnosť?

Vždy som doma potreboval jednu izbu navyše iba pre modelársku dielňu. Keď bývam sám, stále je všade po dome kopa knížiek a materiálu na referencie. Obľubujem listovať si v nich keď večeriam, oddychujem, alebo si dám pár pohárikov a pustím hudbu.

• Máš nakúpenú zásobu modelov? Približne koľko?

Nemám kopy nepostavených modelov. Zaberajú veľa miesta a stoja prachy. Keď sa rozhodnem pre nejaký projekt, nakúpim všetko, čo budem potrebovať cez internet. Udržiavať obmedzenú zbierku uľahčovalo mojim priateľkám a bývalým spolubývajúcim byť chápavejšími a zriedka sa sťažovali. Väčšinu zbierky tvoria modely, ktoré som podostával po súťažiach od kamarátov. Väčšinou ich ani nechcem, ale zo slušnosti ich prijem.

• A čo vaše modelárske obchody. Sú dobre zásobené?

Pred nejakými osemnástimi rokmi bol v našom meste dobre zásobený obchod. Potom ho zavreli. Objavilo sa potom síce niekoľko iných obchodov, ale boli zamerané viac na RC modely. Modelárske obchody tu v Špa-

nielsku sú oveľa lepšie, než tie v USA. Ale aj tak, stále potrebujem prebehnúť internet, keď kupujem nejaké doplnky.

• Ako zasiahol internet do tvojho modelárskeho života?

Ak by nebolo internetu, pravdepodobne by som dnes nebol modelárom. Myslím, že internet veľmi pomohol všetkým druhom koníčkov ľahkou výmenou nápadov, informácií, techník a materiálov.

• Ako veľmi využívaš diskusné fóra na debatu, prezentovanie a

rôzne iné stránky na hľadanie referencií a podobne?

Na fóra chodím prakticky denne kvôli odpovediam na otázky, učenie sa a na pomoc s rôznymi technikami. Ešte raz – nebol by som, kde som, bez internetu.

• *U nás poznáme zvláštny druh „modelárov“. Nikdy nič nepostavia, ale všetko vedia najlepšie. Do všetkého kecajú a cítia sa dôležito (ústoví brzďári – pozn. red.). Sú takí aj u vás, stretol si sa s nimi?*

Hlasní modelári, ktorí cítia, že všetko vedia sú všade. Myslím, že môžu naozaj zničiť motiváciu nováčikov, ktorí sa snažia dostať hlbšie do tohto hobby. Za ten čas som si vyvinul viac porozumenia pre ľudí s týmto typom zmýšľania a teraz sa cítim vlastne trochu polichotený, keď si môj model vyberú na kritiku. Ak obetujú svoj čas na znevažovanie môjho modelu, tak som zjavne

získal ich pozornosť a odpoviem im, že si poznamenám ich výhrady. Obyčajne je v každej krajine len pár takých, ale môžu byť otravní.

• *U nás sa španielska škola (patiny) stala pojmom a modlou. Ako vnímaš patinu ty a ako sa vníma celkovo vo vašom modelárskom regióne?*

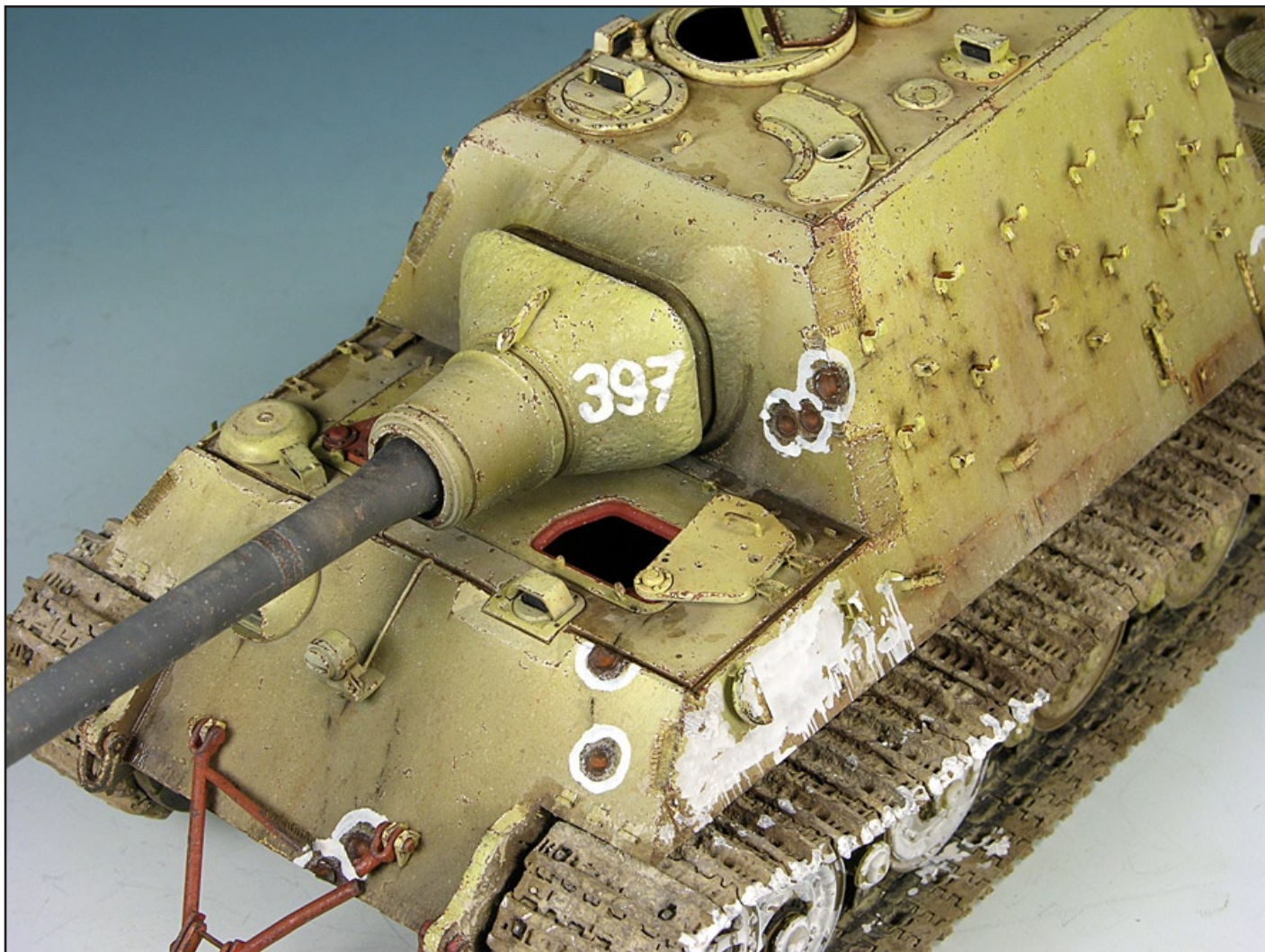
Ja si myslím, že patina je ako každá iná fáza v procese stavby a farbenia modelu. Ak si dávaš pozor, postupuješ podľa dobrej referencie a urobíš si dobrý prieskum – patina môže byť najdôležitejším krokom na modeli. Minieme toľko času a peňazí na detailovanie modelu. Patina by mala byť rovnocenná pre vytvorenie verného (historicky aj priestorovo) modelu. Je to však môj osobný názor, pretože aj niektorí z mojich obľúbených modelárov veľmi nepatinujú.

• *U nás v minulosti prebiehal boj medzi zástancami patiny a čistých modelov. Postrehol si niečo podobné aj u vás? Postavil si ty niekedy model patiny?*

Vždy som si užíval patinovanie, ešte predtým, než sa stalo populárnym. Bola to pre mňa vždy najviac zábavná časť projektu. Patina sa stala rokmi viac populárna čiastočne vďaka novým produktom, ktoré tento krok uľahčili a sú autentickjšie. Všimol som si, že dobre opatínovaný model vyzerá často oveľa lepšie na fotkách, kým čistejšie modely vyzerajú lepšie naživo.

• *Si vo svete medzi modelármi známy vďaka úžasnej patine na твоjich modeloch. Niekedy aj experimentuješ, alebo vždy vieš, čo robíš a ako to dopadne?*

Vždy mám celkovú predstavu, ako chcem, aby model dopadol. Na druhej strane, snažím sa experimentovať a použiť aj niečo nové. To vďaka postaveniu mnohých modelov a uvedomovania si, ako fungujú rôzne postupy a prípravky, ktoré použi-

vame. Hlbšie pochopenie všelijakých techník a farieb vám dovolí používať ich a rôzne kombinovať dokopy pre dosiahnutie nových výsledkov.

• **A čo kluby. Máte ich veľa, je to bežné byť členom klubu, alebo sú modelári radšej neorganizovaní?**

Kluby sú veľmi dôležité. Umožňujú stretnutia, ukážky, zdieľanie nápadov a techník. A získate tiež priateľov s podobnými záujmami. Klub môže byť veľmi motivujúci pre modelárov, ktorí majú niečo nové na ukázanie na ďalšom stretnutí. Podľa mňa, toto je to, o čom by to malo byť. V mojom okolí nemáme žiaden seriózny klub. Chcel by som ho založiť, ale nemám čas. Keď som žil v Spojených Štátoch, bol viac spojený s našim klubom "Southern Maine Scale Modelers (SMSM)". Tam ma neustále povzbudzovanie naozaj držalo pri tomto koníčku ešte pred internetom. Vždy som sa tešil na výročnú súťaž. Býval to pre mňa jeden z najvzrušujúcejších dní v roku. SMSN bol zapojený do lokálnych historických akcií, ktoré boli zábavou pre celé rodiny.

• **Odoberáš nejaké časopisy, alebo čítaš niektoré pravidelne?**

Pred internetom, časopisy boli jediným zdrojom informácií zo sveta, vrátane plastikového modelárstva. V deväťdesiatych rokoch bol pre mňa veľmi dôležitý časopis Armou Modeling. Bol tam článok

od Makoto Takaishi, ktorý mi ukázal celkom odlišný prístup k patinovaniu. Stále si rád prečítam časopisy z rôznych krajín. Každá krajina má svoj štýl. Dobre namaľovaný tank s minimom detailov má úspech v Španielsku, ale už sa nebude tak páčiť v USA, kde sa viac vyzdvihuje scratch building.

• **Navštevuješ veľa súťaží? Účastníš sa aj súťaže?**

Dostávam pozvánky na veľa akcií po celom svete. Súťaženie už pre mňa nie je také dôležité, ako kedysi bolo. Užijem si pokec s ostatnými modelármi a prezretie si modelov. Pozeranie práce ostatných modelárov sa pre mňa stalo najpolúbenejšou časťou akcie a dáva mi kopu inšpirácie. Zábava je vždy aj after párty s jedlom a pitím. Najviac úspechov som dosiahol na súťažiach AMT Torrent. Prevažne preto, lebo som maliar, a to je v španielsku najdôležitejšie. Na iných súťažiach sa neumiestňujem tak vysoko prevažne kvôli detailom, zvyčajne totiž použijem len minimum leptov.

Akcie, na ktorých som bol veľa krát sú Euro v Anglicku, AMT v Španielsku a AMPS v USA. Euro a AMT majú obe krásne miesta s niektorými z najlepších modelov, ktoré som v živote videl vystavené.

• **Máš aj iné koníčky? Aké? A ktorý koníček je tvoj najobľúbenejší?**

Mimo modelárstva sa venujem vzpieraniu a turistike. A rád sa idem dobre najesť do kvalitnej reštaurácie s priateľmi. Moje obľúbené – môj život – je modelárstvo!

Chcel by som sa poďakovať redakcii Magazínu KPM Bratislava, že ma požiadali o tento rozhovor. Dúfam, že odhalí, ako ja osobne vnímam modelárstvo. Pri odpovedaní na otázky som sa zároveň dozvedel niečo aj sám o sebe.

*Redakcia Magazínu KPM Bratislava ďakuje Adamovi Wilderovi za ochotu urobiť tento rozhovor a praje všetko najlepšie do ďalších modelárskych aktivít.
Happy modeling Adam!*

Zajatí němci v Hradci Králové. Květen 1945

Praha v květnu 1945. V pozadí je samohybka Su-100

Pohled na zadní část Sd.Kfz 251 "Partyzán". Řevnice 1945

Praha v květnu 1945. Vojáci RA (na blatníku) a revolucionáři při jízdě Prahou. Kořistní nákladní auto patřilo jednotkám Grosstransportraum.

Petr „Dolin“ Doležal
Foto historie válek a techniky
www.dolin.estranky.cz

KPM Bratislava Magazín číslo 6

Krabička trochu inak.

A čože je to za model?
Úplná novinka Revell 1/32 A-10 Warthog

Ako sme sa dozvedeli špičkový modelár z ešte špičkovejšieho nemenovaného českého klubu ide stavať krabičku !

A čože sa vyklúlo z krabičky. Nefalšované prasacie koleno, ktoré sa nestihlo v ten večer zjesť...

Autor s roztrasenými rukami berie do rúk krabičku v očakávaní špičkovej kvality nových výlisikov.

Hľadáte ľudí s podobným koníčkom?

Príďte nás pozrieť!

www.kpmb Bratislava.sk

V JEDNODUCHOSTI JE KRÁSA...

modelárske pomôcky a výrobky KPM Bratislava

BRÚSIDLO FLEX-I-FLEX

MASKOVACIA "KABUKI" PÁSKA

LEŠTIDLÁ

OHÝBAČKY PLECHOV - U PROFILOV

**VYSOKO LESKLÉ SAMOLEPIACE
FÓLIE - ZLATÁ A CHRÓMOVÁ**

LETISKOVÉ PLOCHY Z PLASTU

**PODROBNÉ INFORMÁCIE O TÝCHTO PRODUKTOCH A ICH
VYUŽITÍ NÁJDETE NA STRÁNKACH WWW.KPMBRATISLAVA.SK
ZAKÚPIŤ ICH MÔŽETE NA MODELÁRSKÝCH SÚŤAŽIACH.
OBJEDNÁVKY A INFO: TOOLS@KPMBRATISLAVA.SK**

Brúsna hubka

Alebo ako nenápadná pomôcka zmení prácu modelárovi..

Toto brúsidlo som začal používať pred vyše rokom a pol. Od prvého použitia som ním bol absolútne unesený. Splnilo úplne perfektne to, čo som pri brúsení vždy potreboval. Po niekoľkých mesiacoch testovania v rámci klubu sme sa zhodli, že produkt je dobrý a podelili sme s ním s vami. Môžete ho u nás dostať už od minulého ročníka Plastikovej Zimy. Prvé kusy sa rozchytali prakticky za pár minút. Odvtedy sa nám vracajú len kladné ohlasy.

Brúsna hubka je dokonalá na rovné plochy a samozrejme najmä na všetko zaoblené. Brúsna plocha je na mäkkej podložke, ktorá zabezpečuje ohybnosť a jemnosť pri brúsení. Jediné, na čo vhodná nie je, je brúsenie ostrých hrán, ktoré, práve vďaka svojim vlastnostiam zaoblí.

Dá sa s ňou brúsiť „nasucho“, ale aj pod vodou. Pri brúsení pod vodou brúsi lepšie (viac), pretože sa nezanáša. Zároveň (napríklad väčšiemu záberu) je pod vodou jemnejšia pre povrch. Pri suchom brúsení berie menej, ale čiastočky, ktoré berie, môžu trochu škriabať (napríklad pri lesklom povrchu). Vypozoroval som, že pri suchom brúsení vydrží o niečo dlhšie.

Najčastejšia otázka, ktorú dostávam, je na jej konkrétnu jemnosť (hrubosť), v porovnaní so šmirglom. Ja by som ju porovnal k 600-vke - čo sa týka brúsnej schopnosti a k 1200-vke - čo sa týka jemnosti k brúsenej ploche („škrabaniu“).

Celá hubka je pomerne veľká na prácu na modeloch, je preto najlepšie odrezať si z nej pás, ktorého šírka vám vyhovuje. Podľa mňa to ideálne vychádza tak na 4-5 pásov. Jeden pás vydrží pomerne dlho (je to podmienené viacerými faktormi). Každopádne je to na niekoľko modelov. Povedal by som, že minimálne na dva. To jest celá

hubka vydrží na takých 8-15 modelov, čo môže u niekoho predstavovať aj dlhé roky modelárčiny.

Rozdiel medzi brúsením iba brúsnym papierom a brúsením aj s hubkou je maximálny. Skutočne, nedokážem si už predstaviť postaviť model bez nej. Je to dokonalý príklad, ako jednoduchá pomôcka za pár korún dokáže uľahčiť prácu! ■

Ronald Kvarta

KPM BA TOOLS

NOVINKA

Microscale Liquid Decal Film

Firma Microscale vyrába množstvo užitočných drobností pre modelárov. Ja som vyskúšal jej Liquid Decal Film. Služí na vytvorenie tenkej priesvitnej ochranné vrstvičky nad nezalakovaným alebo poškodeným dekálom.

Prvý krát som ho použil na dekály na tigru 6829, a môžem ho len odporučiť. Nielen, že dokáže vytvoriť perfektnú ochrannú vrstvu na nových dekáloch, ale s úspechom som s ním zachránil aj popraskané dekály z asi 20 ročnej stavebnice. S vodičkami od Agamy reaguje veľmi dobre.

Na aršíky, ktoré sú zalakované už od výrobcu, ale z nejakého dôvodu sa chceme poistiť, stačí naniesť

jednu tenkú vrstvičku. Na nezalakované dekály som dával vrstvy dve, ale to už je potom na modeli vidno menší schod, ktorý treba opravovať. Bohužiaľ som nezistil, čím sa dá Microscale liquid decal film riediť, preto som ho do pištole nedával. Myslím si však, že keby sa dal striekať, bola by výsledná hrúbka dekálu oveľa menšia. Štetcovaný zasychá na dotyk do 15 minút, po pol hodine som dekály aplikoval a použil zmäkčovacie vodičky. S objemom 30 ml nám vystačí aspoň na polovicu modelárskeho života. ■

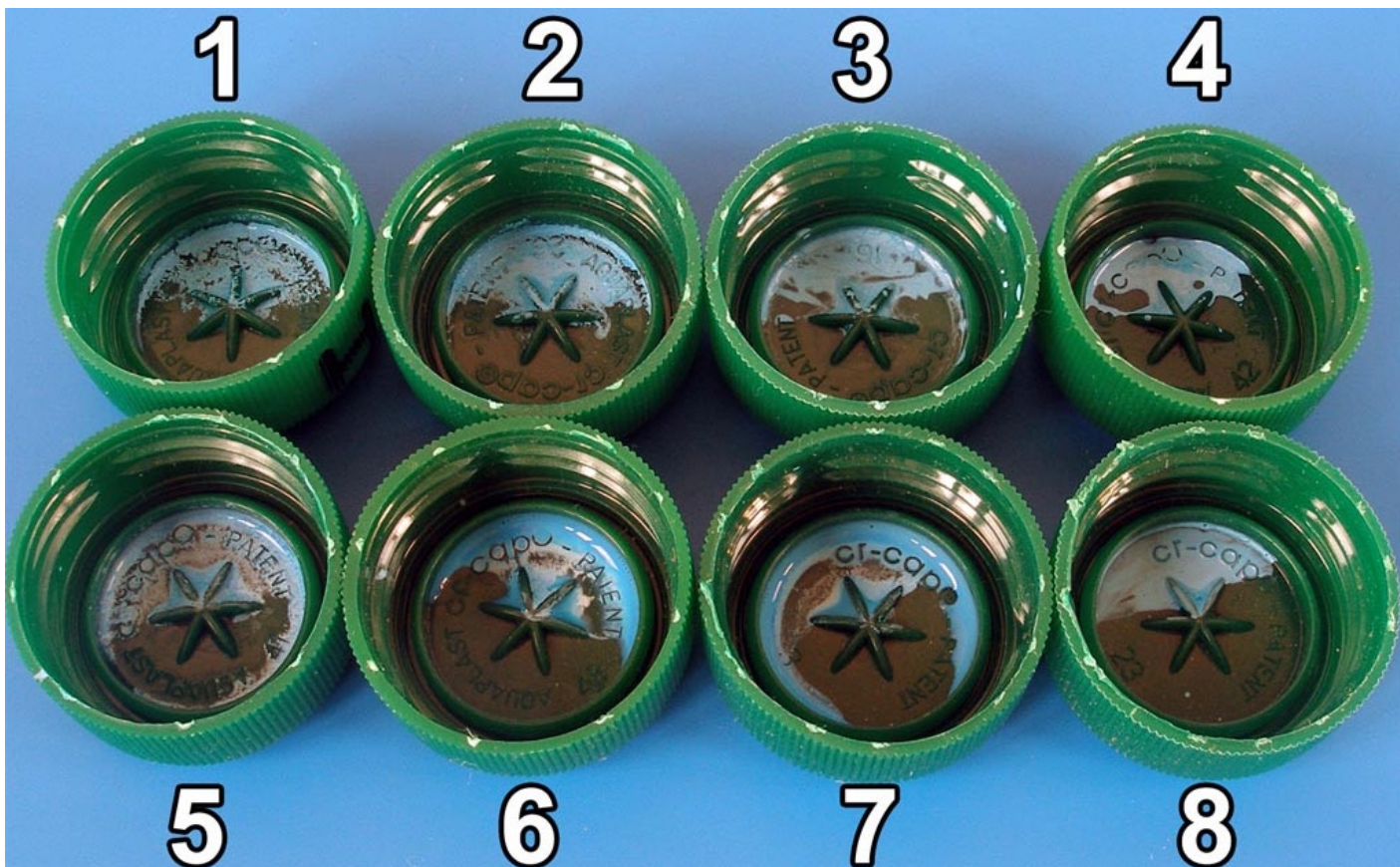
Vladimír Adame

Čistenie a riedenie farby Vallejo Air

Už dlhšie som si chcel skúsiť farbu Vallejo Air (akrylová farba od obľúbeného španielskeho výrobcu farieb, ktorá je, na rozdiel od geniálnej sestričky - farby určenej najmä na štetec, určená priamo na striekanie). Keďže farba má byť už vo fľaštičke nariadená rovno do pištole, nie je ju údajne potrebné viac riediť. Počul som veľa nespokojných reakcií na toto nariadenie, takže som bol pripravený na všetko. Mne osobne však farba geniálne sadla. Je to bomba, nariadenie mi dokonale vyhovuje, správa sa super, takže na to, na čo ju potrebujem je perfektná.

Mal som však problém s čistením pištole. Vzal som na to denaturák (ako pri všetkých akrylových farbách), lenže troška sa to zdrčlo. Tak som pritvrdil a nalial isopropylalkohol. Nevidel som žiadnu zásadnú zmenu, tak som skúsil ešte acetón a ten to vyriešil. Keďže nie som zástanca kupovania originálnej (rozumej drahej) chémie na čistenie pištole (v tomto prípade Vallejo Airbrush Cleaner), skúsil som sa obrátiť po ďalšie nápady na Modelforum. Už sa tam táto téma aj tak riešila. Možností je viacero, takže som sa pokúsil zhrnúť rôznu dostupnú chémiu v krátkom teste.

V každej vzorke je cca kvapka farby Vallejo Air a kvapka testovaného média

- 1 - denaturovaný lieh
- 2 - isopropylalkohol
- 3 - acetón (C6000)
- 4 - low voc riedidlo na autolaky

Popis:

- 1 Denaturák - vidno jasne zdrčnutie
- 2 IPA - je tam zdrčnutie, ale viditeľne menšie. Dať ipa do pistole, asi by to slo vycistiť, ale nie je to ideálne
- 3 Acetón - vytvára sa mazľavejšia konzistencia, farba sa s acetónom nespája, pláva na ňom. Na čistenie by som neodporúčal, aj keď pomôže, keď sa niečo pokazi - pištoľ vyčistí od tých zdrčnutí.
- 4 Riedidlo auto laky, aj keď moderné low voc, predsa len na rozpušťadlovom základe. Podobne ako acetón, ale farbu predsa len viac riedi, narušuje, lepšie sa s ňou spojí a preto na čistenie problému by som odporúčal.
- 5 Vallejo Airbrush Cleaner - vec priamo na toto určená. V mojich očiach zlyháva. Zdrčnutie je ešte menšie ako u IPA, ale za svoju cenu si úlohu neplní.
- 6 Deionizovaná voda, čo je riedidlo na airborne auto farby (dnešné vodovky) - veľmi podobné vode. Podľa mňa najlepší výsledok. Už len podľa fotky vidno, že farbu skutočne riedi, takže na čistenie priam ideálne.

- 5 - Vallejo Airbrush Cleaner
- 6 - deionizovaná voda - airborne riedidlo
- 7 - voda h₂o
- 8 - samotná farba

7 Voda, čistá, vodovod.. - farbu riedi, na čistenie by som ju pokojne použil. Zároveň vidno, kde je problém pri riedení Valleja vodou - všimnite si to vzlihanie (ak to nazývam správne), čiže farba sa snaží dostať viac ku okraju a výstupkom. Na čistenie pomôže, riediť by som ňou nechcel.

8 - Samotná farba - referencia

Výsledok:

Airbrush cleaner ani za nič, nechať na riedenie štetcových Vallejo, tam je super.

Odporúčam skúsiť deionizovanú vodu, kto nemá, tak obyčajnú vodu. ■

Ronald Kvarta

! Viacero ľudí na modelfore odporúča výborný prostriedok na riedenie Vallejo. Je ním čistiaci prostriedok na okná IRON. Je údajne bežne zohnateľný v obchodoch. U nás som však v obchodoch hľadal márne, takže som ho do testu nemohol zahrnúť. Keďže sa však na jeho dobrých vlastnostiach zhodujú viacerí, treba skúsiť...

Zvýraznenie liniek na modeloch auto/moto

Vytiahnutie liniek, to jest ich zvýraznenie, nemusí byť tým najjednoduchším krokom v stavbe modelu. Stačí sa pozrieť do galérií, kde vidno, že aj tí skúsenejší s tým môžu bojovať. Aj ja sám mám rešpekt, najmä preto, lebo ide o krok, ktorý sa robí na hotových modeloch.

Klasická metóda je ich napustenie nariadenou, poväčšine olejovou farbou. Pred dlhším časom som však na Modelfore dostal radu, aby som skúsil použiť tenkú fixu. Tenkú, tým sa myslí naozaj tenkú – t.j. 0,1mm. Najprv som v pár papiernictvách nemal šťastie, ale potom som si ju kúpil a skúsil. Naozaj sa s ňou pracuje jednoducho. Opatrne vložiť do linky a celú ju prejsť. Testovací výsledok vidno na fotke. Podľa mňa bezproblémový efekt.

V prípade zašpinenia okolia linky sa dá fixa z lesklého povrchu očistiť. Pre istotu – čím skôr, tým lepšie.

Táto fixa je vhodná na modely auto/moto, ale pre menšie mierky už nie, pretože hrot už do linky nedostanete. Na tenšie linky sa dá použiť potom ešte tenšia, špeciálna fixa – viď osobitný príspevok o fixách s hrotom 0,02mm.

Odporúčam zvýrazňovať linky opatrne, t.j. nie všetky. Model má potom tendenciu vyzeráť hračkovo / kreslene. Pozrite sa von na autá, alebo si nájdite na nete fotku. Nie každá medzera je v skutočnosti rovnako výrazná. ■

Ronald Kvarta

Fixy COPIC modeler s hrotom 0,02mm

Japonsko je zaujímavá krajina. A veľmi zaujímavá pre modelára. Zvláštne modely, iné postupy, exotické (pre nás) pomôcky.

Japonci radi používajú na zvýraznenie liniek fixy. Podľa mňa dobrý nápad. Oveľa čistejšia robota, než napúšťanie farbou.. Na tenké linky som videl používať super jemné fixy s hrúbkou 0,02-0,03mm. To je už aj na počutie extrémny údaj. Takéto fixy, ktoré sa používajú pri kreslení manga na obťahovanie obrysov.

Pri najbližšej príležitosti som si ich zaobstaral. Pozrite si hrot v porovnaní s hrotmi u nás bežne dostupných fixiek...

Čierna je na modeli, samozrejme, hodne výrazná, ale šedá je tak akurát. A bez problémov sa vojde do linky (s rezervou) na lietadle (dopravnom) v mierke 1/144! Hroty sú nepochybne jemné, takže hlavne opatrne... ■

Ronald Kvarta

bežná fixka, hrot 0,5mm

tenká fixka, hrot 0,1mm

fixka COPIC, hrot 0,02mm

modelshop

WWW.MODELSHOP.SK

V ponuke stavebnice značiek:

TRISTAR
Trumpeter
EDUARD
AFV
DRAGON
Heller

Academy
Tamiya
Hasegawa
Hobbyboss
MPM
Fujimi

Special Hobby
Hobbycraft
Airfix
Italeri
Revell

Farby a chémia značiek:

GSi (Gunze)
Revell
kovové farby ALCLAD II

Doplňky značiek:

Griffon
Aires
EDUARD

- možnosť komisionálneho predaja Vašich modelov
- tovar posielame aj na dobierku.
- pri väčších odberoch ponúkame zľavy

Heller

Revell

TAMIYA

Hasegawa
Hobby kits

ACADEMY
HOBBY MODEL KITS

eduard

AIRFIX

TRUMPETER

FENGDA

Griffon
model accessories

Tristar

MR HOBBY

AFV CLUB

KPMBRATISLAVA
NAKUPUJE NA

modelshop

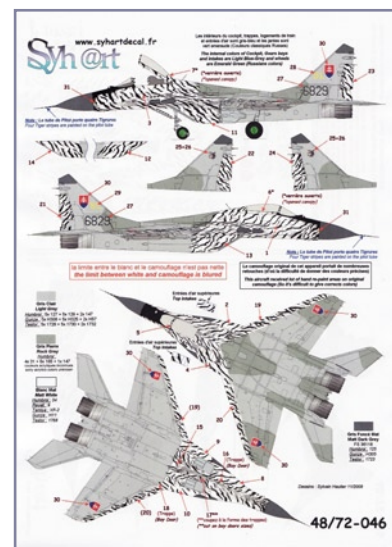
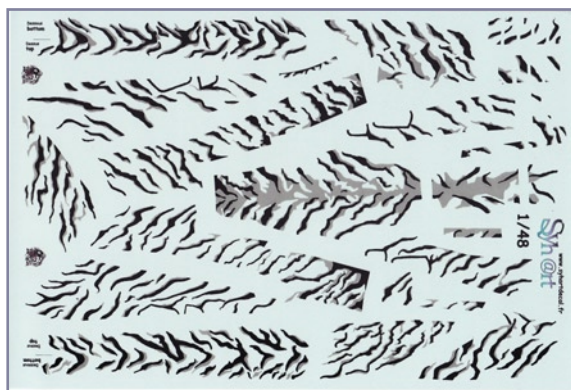

www.modelshop.sk

Dekály Mig-29 Tiger

Mig-29A „6829“ Tiger

Mierka: 1/72, 1/48
Výrobca: Syhart Decal

Stroj 6829 (nemodernizovaná verzia A) sa dostal na Slovensko z Ruska rámci druhej deblokácie ruského dlhu, spolu s 6930 (taktiež nemodernizované A-čko) a 6124, 6425, 6526, 6627, 6728 (všetky modernizované na MiG-29AS). 6829 bol známy hlavne vďaka svojmu atraktívnemu sfarbeniu, ktorým pútal pozornosť na leteckých dňoch až do roku 2002. V tom roku, 6. novembra, došlo v katastri obce Hnilčík vo večerných hodinách ku kolízii stroja 6829 (pilotovaného maj. Ing. Mariánom Katuškom) so strojom 6930 (pilotoval Martin Hronec). Martin Hronec sa stihol katapultovať, no Marián Katuška v troskách lietadla zahynul. Podľa dostupných informácií, práve nebohý pilot mal stíhať, zamerať ra-

darom a simulovať zostrelenie lietadla pred ním. Jeho lietadlo však z neznámych príčin odzadu narazilo do Hroncovho stroja.

Na modelárskom trhu doteraz dekály na tigriu „miginu“ chýbali. Dieru vlni zalepila francúzka firma Syhart Decal, ktorá vydala hneď dva aršíky v mierkach 1/72 a 1/48. Na prvý pohľad zaujme varovanie, že aršík treba zalakovať. Použil som teda Microscale liquid decal film. Sútlač sa mi zdala dobrá, avšak na mojom exemplári 1/72 aršíka bol veľmi viditeľný farebný raster. Najhoršie na tom boli žlté kódové písmená na smerovkách a červená na slovenských znakoch. Samotné čierno-šedé tigre pásy boli už lepšie. Návod predpokladá, že prednú časť stroja nastriekame bielou, a

na ňu budeme aplikovať tigrovanie. To je rozdelené do viacerých podzostáv. V mierke 1/72 som mal pri ich aplikácii problémy s veľkosťou, a niektoré časti som si rozdelil na menšie. No v mierke 1/48 by som si asi nastroil jednotlivé čierno-šedé pruhy, a tie potom aplikoval jeden po druhom. Dá sa tak dosiahnuť väčšia kontrola nad náväznosťou jednotlivých pásov, ako aj väčšia kontrola nad ich umiestnením. A odpadlo by nekonečné vytlačanie bubliniek spod veľkého jednoliateho kusu dekálu.

Aj keď tieto aršíky nie sú dokonalé, dajú sa použiť a stále sú schodnejšou cestou k 6829 ako maľovanie tigrovania ručne. Odporúčam každému priaznivcovi našich Migov. ■

Peter Straka

Galéria modelu Mig-29 s recenzovanými dekálmi

Autor: Andy Evans
Vydavateľstvo: SAM Limited
Edícia: Modellers Datafile

Počet strán: 128 každá
Počet farebných fotografií: 280 (I. časť)
a 190 (II. časť)
Počet ČB fotografií: 34 a 30
Počet nákresov a peroviek: 50 a 43
Počet kamufláží: 22 bokorysov a 2
štvpohľadové schémy v každej časti

Prvá časť príručky je venovaná verziám slúžiacim v americkom letectve (USAF): F-4C, F-4D, RF-4C, F-4E, F-4G, QF-4 a lietadlám akrobatickej skupiny Thunderbirds.

Druhá časť príručky sa venuje verziám slúžiacim v námorníctve (US Navy) a v leteckých jednotkách námornej pechoty (US Marine Corps): F-4H-1, F-4A, F-4B, RF-4B, F-4J, F-4N, F-4S, QF-4B/N/S, lietadlám zo skupiny Blue Angels a „zajačikovi“ Black Bunny.

Pre modelára i milovníka leteckej histórie ide o vynikajúce publikácie, vytlačené na kvalitnom kriedovom papieri, s fotkami primeranej veľkosti a ostro. Väčšina záberov znázorňuje celkové pohľady na jednotlivé verzie, najvýznamnejšie rozdiely konštrukcie sú objektom detailných záberov (viac ako 100 v I. časti a okolo 60 v časti II.) a peroviek.

Záver každej časti tvorí modelárske postscriptum, v ktorom sú popísané a fotograficky zdokumentované stavby modelov rôznych výrobcov a mierok, ako aj prehľad základnej literatúry vydané na tému Phantomov, zoznamy vydaných stavebníc, doplnkových setov a dekálov (úplnosť zoznamov treba brať do úvahy s dátumom vydania v r. 2007, resp. 2008).

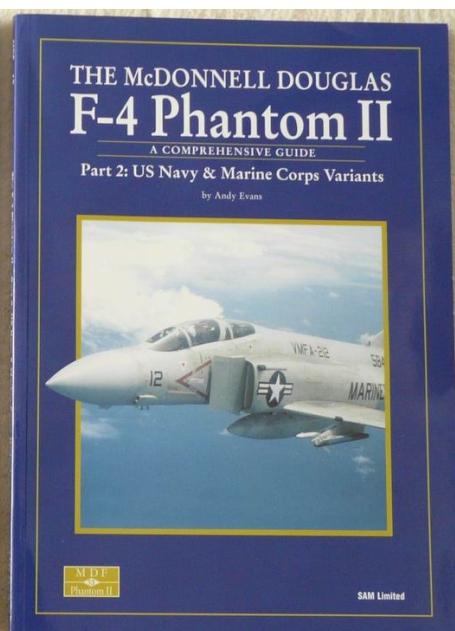
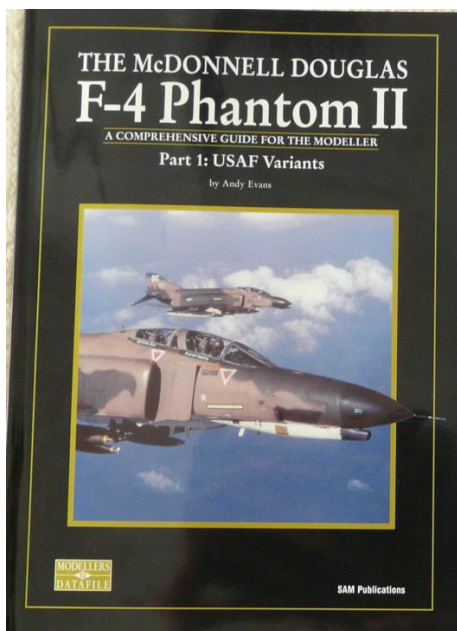
Na konci každej časti je vložený arch formátu 4x A4 (naležato) obsahujúci výkresy v mierke 1/72 (bez znázornenia nitových radov) všetkých verzií spomínaných v príslušnej časti publikácie.

The McDonnell Douglas F-4 Phantom II

A Comprehensive Guide

Časť I. – verzie USAF

časť II. – verzie US Navy a Marine Corps

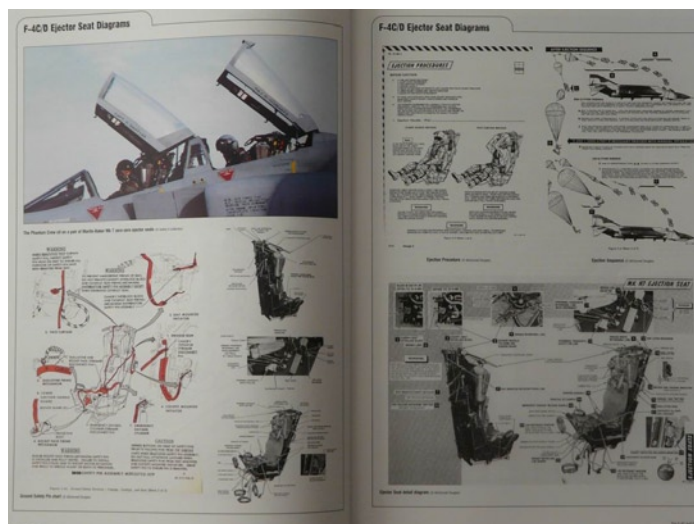
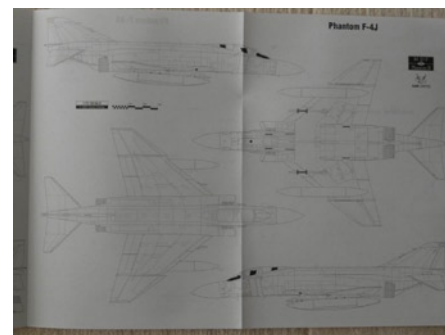

Tieto publikácie si pochopiteľne nekladú za cieľ byť komplexnou encyklopédiou na tému F-4, ani super detailným „walk around“, výborným spôsobom ich však dopĺňajú a ponúkajú aj svoju pridanú hodnotu. Text stručne vysvetľuje základné rozdiely i udalosti pri vývoji a prevádzke tohto typu lietadla. Ťažisko je položené na fotografie, ktorých vypovedaciu hodnotu (podľa

môjho osobného názoru) kladiem veľmi vysoko a určite sú využiteľné pri stavbe modelov.

V súčasnosti je vydaná už aj tretia časť, ktorá sa venuje verziám zahraničných užívateľov typu F-4. ■

Alexander Sidorják

KS-1 / KRM-1 (AS-1 Kennel)

Mierka: 1/72
 Výrobca: Amodel
 Forma: shortrun
 Rok: 2007
 Počet dielov 28

Najskôr niečo z histórie:

Prvá sovietska, riadená, protilodná strela KS-1 Komet (v kóde NATO AS-1 Kennel) bola vyvinutá v roku 1952 a po dlhé desaťročia bola jedným z pilierov raketového štítu ZSSR. Bola vyrábaná v rôznych modifikáciách pre všetky druhy sovietskych vojsk vrátane letectva a PVO. V letectve sovietskeho vojenského námorníctva sa podvesovala predovšetkým pod Tu-4 (1952-1957), neskôr pod Tu-16 (1956-1986). Bola exportovaná do Indonézie a Egypta.

Po otvorení krabíčky od Amodelu nájdeme 4 rámčeky s typicky o svetlošedým veľmi mäkkým plastom. Dva rámčeky tvorí vlastná raketa, jeden rámček manipulačný vozík a jeden rámček závesník BD-187 pod Tu-16 vo verzii KS. Na ňom je možné jednu raketu pod krídlo podvesiť. Samozrejme na úplné podvesenie sú nevyhnutné rakety dve a teda aj stavebnice je potrebné zakúpiť hneď dve.

Model (vo verzii KS-1 Komet) je možné postaviť v dvoch kamuflážnych verziách, obidve v celokovovom povrchu (NMF). Jedna z prvej série zo začiatku 50 rokov minulého storočia s bielymi krytmi dielektriky, druhá z polovice 60 rokov s typicky zelenými krytmi dielektriky. Tretia kamuflážna verzia je v celočervenom nástreku zo začiatku 70 rokov a predstavuje lietajúci terč KRM-1.

Súčasťou dekátového aršíku je aj nové označenie pre Tu-16KS.

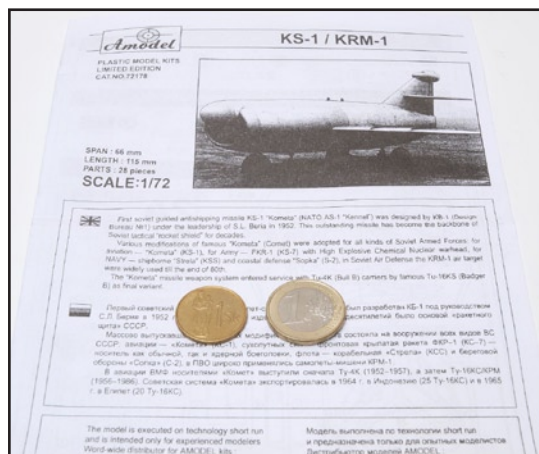
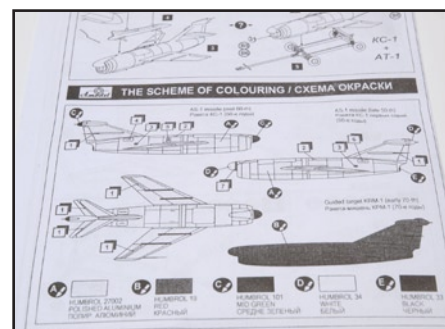
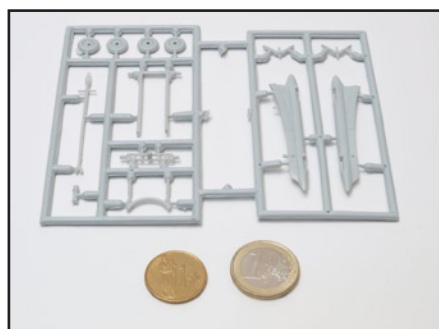
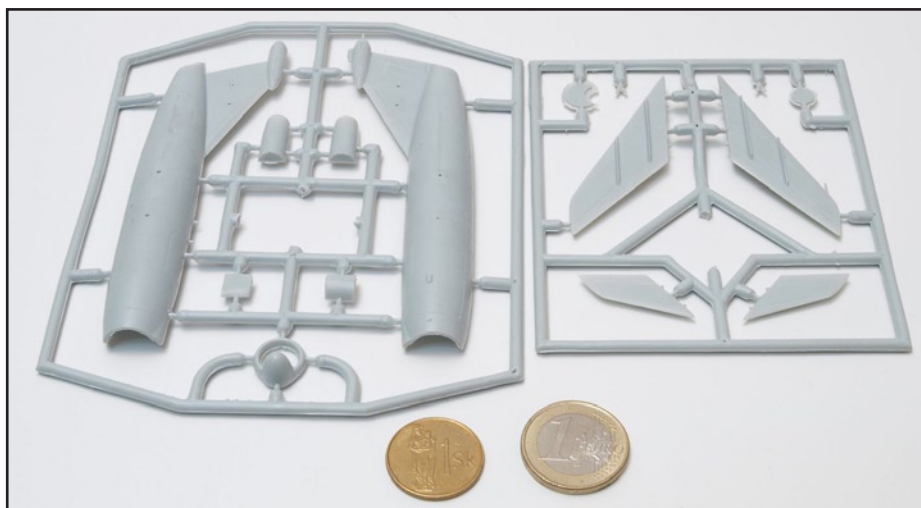
V rámčekoch stavebnice sú aj FODy.

Model má v mierke 1/72 dĺžku necelých 12cm a rozpätie 6,6cm. Vyzerá ako menší brat MiGu-19, ktorému len zabudli namontovať kabínu pre pilota. Jeho naozaj miniatúrne rozmery vyniknú až v kombinácii so svojím nosičom Tu-16. ■

Vladimír Adamec

**Krylatý Snarjad 1 (KS-1) / Krylataja Raketa - Mišeň 1 (KRM-1)
 v preklade
 Okridlený náboj 1 / Okridlená raketa – cvičný cieľ 1**

1964 Ford Galaxie

Mierka: 1/25

Výrobca: Model King / ex. AMT

Rok: 2007

Forma: plast, reedícia

Počet dielov: okolo 20

Ford Galaxy z roku 1964 je znovu vydaná stavebnica AMT pod značkou Model King. Pekná, veľmi tvrdá krabica dosť dobre chráni obsah. Po otvorení krabice ani nevidno, čo je vo vnútri. Všetko je totiž zabalené v papieri a ešte v sáčkoch. Rozbalovanie potom vyzerá ako na Vianoce.

Model má len okolo 20 dielov. Karoséria má v sebe zasunuté sklá, interiér a podvozok. V jednom sáčku sú zatavené palubná doska a volant. Dôkladne, proti poškrabaniu, sú zabalené chrómové diely. Model je v štýle promo (Craftsman style promo kit), preto vyzerá tak, ako vyzerá – viď. vyliisované údaje na podvozku. Neprekvapí preto ani spomínaný malý počet dielov. Stavebnica neobsahuje motor, kapota sa nedá otvoriť.

Karoséria vyzerá veľmi presvedčivo, je bez kazov, z hladkého, pevného plastu.

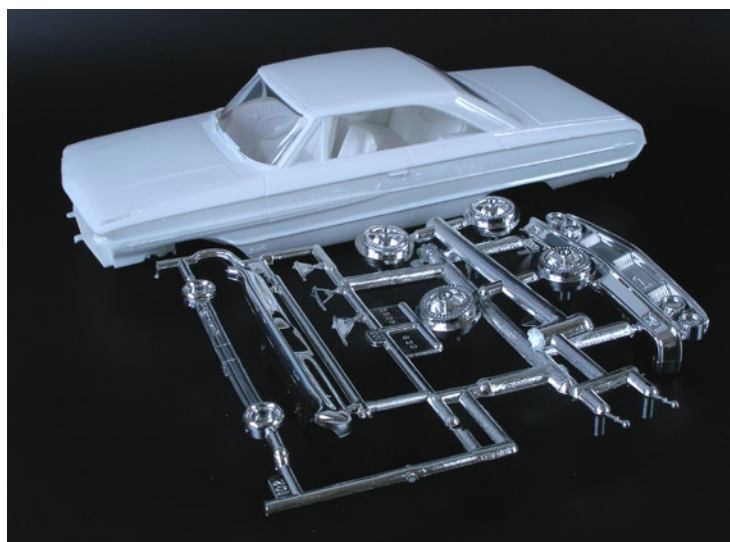
Hlavný nedostatok sú predné svetlá, ktoré sú v jednom kuse s maskou a bez svetiel (ako to v starých stavebniciach býva).

Ide však o pomerne atraktívnu predlohu, navyše tento model preteká aj v NASCAR a dá sa takto aj upraviť. Optimálne s použitím dielov od Plastic Performance. Odporúčam kolesá a pneu – to je potrebné a bezpečnostný rám, ktorý potom aspoň nie je potrebné vyrábať. Na výber je aj niekoľko dekálov Yesterdays. Ostáva mimoriadne jednoducho zaslepiť svetlá a darkside NASCAR je na svete. ■

Ronald Kvarta

Promo model

Promo model bol v minulosti model vozidla (zostavený), ktorý dostávali predajcovia na vystavenie v salónoch, na podporu predaja. Preto napríklad vidíme technické údaje reálneho vozidla priamo na výlisu podvozku. Tieto promá sa stali vyhľadávaným zberateľským artiklom. Aj dnes je možné ich nájsť, možno len pre zaujímavosť - kde inde, ako na Ebay. Výrobcovia neskôr začali robiť aj promá, ktoré boli vo forme stavebnice, hoci zjednodušenej a s malým počtom dielov, ale o to ľahšie zostaviteľnej. Istým spôsobom sú promá vlastne predchodcovia klasických plastických stavebníc, ako ich poznáme dnes.

BAC Lightning F.6/F2.2A

Mierka: 1/72

Výrobca: Trumpeter

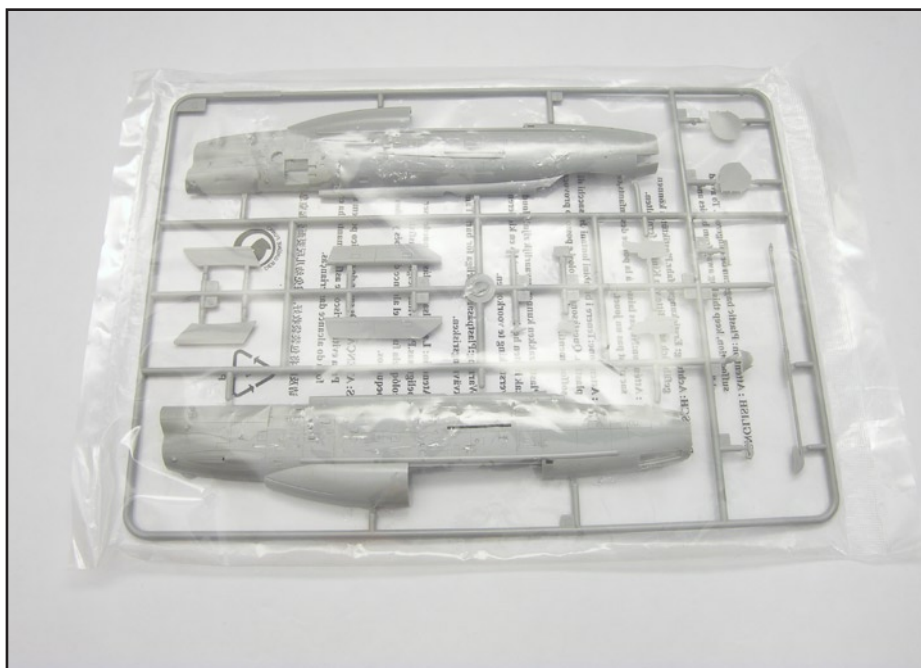
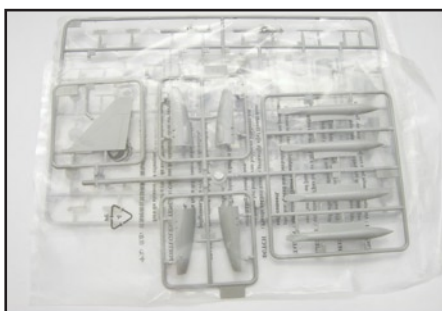
Forma: plast

Rok: 2008

Počet dielov: 88

Jedným z modelov, ktorý pre nás modelárov pripravila v roku 2008 firma Trumpeter je model britskej prúdovej stíhačky BAC Lightning. V pevnej krabici s priemernou kresbou na jej veku sa nachádza 8 rámečkov s plastovými dielmi, dekátový aršík, návod a farebná kamuflážna schéma. Celkovo je v stavebnici 88 plastových dielov, z toho sú 4 diely číre. Každý rámeček je zabalený zvlášť v samostatnom igelitovom vrecu, čím sú diely dostatočne chránené pred poškrabávaním. Toto je však u firmy Trumpeter samozrejmosťou. Na prvý pohľad sú diely odstreknuté veľmi pekne. Nitovanie už takmer žiadne nenájdeme. A ak sa objaví, je celkom podarené, lepšie než tvorba firmy v minulosti. Hrúbka čírych dielov je v medziach použiteľnosti, diely nespôsobujú šošovkový efekt. Údajnou slabinou modelu je tryska, na ktorú už existuje opravný set. Drobné diely sa zdajú byť takisto veľmi pekné, bez otrepov a iných väd. Dekátový aršík ponúka dve možnosti sfarbenia modelu, obe britské. Prvá schéma je stroj sfarbený na všetkých plochách farbou Medium Sea Grey a druhá schéma ponúka stroj so spodnými plochami vo farbe NMF (Natural metal finish) a vrchnými plochami vo farbe Dark Green. Bližšie informácie o ponúkaných strojoch na kamuflážnej schéme nenájdeme. Farby a súťaž dekátov sa zdajú byť dobré, aršík obsahuje aj veľké množstvo popisiek. Stavebný návod je prehľadný a dúfam, že nebude skrývať žiadne záludnosti. Ako sa model stavia zreferujem niekedy nabadúce, momentálne je na stole a čaká na prvé „vycvaknutie“ dielov. ■

David Michalko

1969 Chevy Nova

Mierka: 1/25

Výrobca: Revell (USA)

Rok: 2008

Forma: plast

Počet dielov: okolo 140

Novinka z minulého roku dosť rozvírila modelársku hladinu v USA. Príťažlivá predloha jedného z muscle cars (modelu vyrábaného v rokoch 1968-1972) a k tomu nový model z nových foriem. Je to model 2v1 - dá sa urobiť klasický sériový voz, ako aj street/drag verzia. Na ten sú v stavebnici aj pekné dekály + kolesá a niekoľko dielov do interiéru a podvozku potrebných na zmenu na výkonnú dvojmiestnu mašinu.

Okolo 140 dielov je dosť na dostatočné details, vyzerá to, že pekne bude vyzeráť aj zostavený motor. Osobitne riešené sú stierače a dokonca kľučky!

Ohlasy sú viac, než pozitívne, diely údajne pasujú výborne, je sa na čo tešiť. Začínam

uvažovať, či by nestálo za to zmeniť pôvodné plány a namiesto vraku postaviť niečo menej zničené... ■

Ronald Kvarta

Plastiková zima 2009 sa koná vďaka:

Hlavní partneri:

magnet press

AEROMEDIA a.s.

Cultus Ružinov

BÍLEK

Partneri:

modelshop.sk

ADLO
BEZPEČNOSTNÉ DVĚŘE

AZmodel
Plastic kits
WWW.LEGATOKITS.CZ

RS
MODELS

Modelář
WWW.LETECTVY.CZ

rotschein
AIRBRUSH MODEL SHOP

PRIpravTE sa na zimu!

ZáSOBY DOPLNÍTE U:

MAGNET PRESS

BÍLEK HOBBY (CZ)

AZ MODEL / LEGATO KITS (CZ)

MODELSHOP

AIRES, QUICKBOOST, MIG (CZ)

AIRBRUSH MODEL - ROTSCHEN (CZ)

ALL MODEL

AMC (CZ)

AML (CZ)

APM MODEL (PL)

ARTOL

AVAX MODELS (CZ)

BLUE MAX (CZ)

BORNIT

DRACO

EXTRATECH + BOA (CZ)

HR MODEL (CZ)

JB MODEL (PL)

RS MODEL (CZ)

KPM BRATISLAVA TOOLS

JLC (CZ)

MMK (CZ)

MODEL BOX (CZ)

MODEL WORLD (PL)

NORDLAND MODELS (CZ)

OBCHOD VÁLKA (CZ)

PAVLA.SK (P.VÁLEK)

PLASTIC AIRCRAFT (CZ)

SBS MODEL (HU)

SKLEP PANCKERKA (PL)

SKP MODEL (CZ)

TP MODEL (CZ)

TRACKS&TROOPS (CZ)

VALLO - PEDESTAL.BLOG.CZ (CZ)

ZLÍNEK (CZ)

NAJLEPŠIE MODELÁRSKE NÁKUPY U NÁS

PLASTIKOVÁ ZIMA 2009

28.11.2009 - DOM KULTÚRY RUŽINOV

VŠETKO INFO NA WWW.KPMBRATISLAVA.SK